

T122252

โครงการผลิตหนังสือทำมือสำหรับเด็กประถมวัย เรื่องเห็ดเล็กเห็ดน้อย

Senior Project: Production of handmade book for primary level,

Little mushroom Subject

นางสาวคัทลียา เมืองมูล

พ.ศ. 2555

2/พค

ค 255ค

2565

เลขหมู่.....

ลงทะเบียน 122252

วัน,เดือน,ปี 10 ส.ค. 2555

b. 16A2ทว6
i.....

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

DEPARTMENT OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT AND RESOURCES

MANAGEMENT

FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่อง

โครงการผลิตหนังสือทำมือสำหรับเด็กประถมวัย เรื่องเห็ดเล็กเห็ดน้อย

Senior Project: Production of handmade book for primary level,

Little mushroom Subject

เสนอ

หลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร)

พ.ศ. 2555

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองโครงการ

หลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

โครงการผลิตหนังสือทำมือสำหรับเด็กประถมวัย เรื่องเห็ดเล็กเห็ดน้อย

Senior Project: Production of handmade book for primary level, Little mushroom Subject

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

..... ศักดิ์ชัย ไม้เมืองมูล

นางสาวศัทธิดา เมืองมูล

ผู้วิจัย

.....
ผศ.ถนอมนวล สีหะกุลัง

ประธานกรรมการสอบโครงการ

.....
ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา

ผศ.ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา

ประธานสาขาวิชาพัฒนาการเกษตร

และการจัดการทรัพยากร

.....
สุชมาภรณ์ ชันศรี

ผศ.สุชมาภรณ์ ชันศรี

กรรมการสอบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : โครงการผลิตหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย เรื่อง little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย

โดย : นางสาวศุภิษา เมืองมูล

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร)

หลักสูตร : นิเทศศาสตร์เกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนอมนวล สีทะกุล)

..... 21 / พ.ค. / 55

โครงการผลิตหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและจัดทำหนังสือทำมือ ตลอดจนประเมินคุณภาพและความพึงพอใจในการใช้งานสื่อที่ผลิตขึ้น โดยมีการประเมินคุณภาพหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน จากนั้นประเมินความพึงพอใจหนังสือจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กประถมวัยมีอายุระหว่าง 7-12 ปี จำนวน 20 คน และกลุ่มผู้ปกครองจำนวน 20 คน โดยใช้แบบประเมินแบบประมาณค่า 5 ระดับเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า

ผลการประเมินคุณภาพหนังสือโดยรวมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาของหนังสือในภาพรวมอยู่ในระดับดีที่ค่าเฉลี่ย 4.40 และคุณภาพหนังสือด้านการผลิตสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ย 4.48 จึงสามารถนำสื่อหนังสือไปใช้ทดลองกับกลุ่มเป้าหมายได้ต่อไป

ผลการประเมินในด้านความพึงพอใจในหนังสือของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กประถมวัยพบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 โดยหลังจากอ่านหนังสือทำมือเล่มนี้แล้ว กลุ่มเป้าหมายทั้งเด็กประถมวัย และผู้ปกครอง มีความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมืออยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.55 - 4.58 ซึ่งจากผลการประเมินสรุปได้ว่าหนังสือทำมือชิ้นนี้ เหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่เรื่องราวความรู้ของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

เป็นสุขที่ยิ่งใหญ่เมื่อโครงการฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ต้องขอขอบพระคุณ ผศ. ถนอมนวล สีหะกุลัง ประธานกรรมการโครงการ และ ผศ. สุขุมภรณ์ ชันธุ์ศรี กรรมการโครงการ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในทุกๆ เรื่องที่มีปัญหา ขอขอบคุณ ณ เวลาที่อาจารย์ทั้งสองท่านสละเวลา มาอ่านเนื้อหาในเล่มโครงการนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ

ขอขอบคุณพี่นู้ เพื่อนของพี่นู้ รวมทั้งพี่วัน ที่สละเวลาอันมีค่ามาช่วยประเมินชิ้นงานให้ ขอขอบคุณพี่ปุย และเพื่อนคุณครูของพี่ปุยที่ช่วยประเมินชิ้นงานในด้านเนื้อหา ขอขอบคุณทุกๆ ข้อเสนอแนะที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองด้านได้บรรจุเขียนไว้ให้ได้แก้ไข ขอขอบพระคุณอาจารย์ บุคลากร ในภาควิชาเทคนิคเกษตร เพื่อนๆ ในภาควิชาที่ได้เดินสวนกัน ได้ยิ้มให้กัน และได้ให้คำปรึกษา รวมทั้งกำลังใจในการทำโครงการชิ้นนี้

ที่สำคัญที่สุดต้องขอขอบพระคุณ คุณทัศนีย์ที่คอยถามไถ่ความเคลื่อนไหวอยู่ห่างๆ อย่างห่วงๆ และคอยส่งมอบกำลังใจให้ตลอดเวลา ขอขอบคุณ คุณสงบที่เป็นทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน ขอขอบคุณนายราชพฤกษ์ที่คอยถามกวนประสาทว่าถึงเวลาใดที่จะจบ การศึกษาเสียที นอกจากนี้ยังต้องขอขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวเมืองมูลด้วย และที่ขาดไม่ได้ ขอขอบคุณเด็กๆ ที่น่ารัก ณ สถาบันกวดวิชา Kumon สาขาบึงขีพระราม 2 ที่ช่วยนั่งอ่านหนังสือ อย่างตั้งใจ ประเมินหนังสือให้อย่างน่ารัก รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้ปกครอง ณ ศูนย์เยาวชน ลาดกระบังที่สละเวลารอกไปประเมินให้

สุดท้ายต้องขอบคุณเพื่อนๆ ทั้ง จิรนนท์ จิรพรรณ สมิตานัน วัลยา วิจิตรา วิลาวรรณ ศรีฟ้า สุภาวรรณ นัทธินัน นิโลบล วนินยา สุวิมล ณ์ฐภรณ์ สิริแสง นิจวรรณ และเพื่อนๆ อีก หลายต่อหลายคนที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ขอขอบคุณเพลงของ Scrubb ทุกเพลง ที่มักจะอยู่เป็นเพื่อน เคียงข้างกันในยามดึก ขอขอบคุณจริงๆ สำหรับกำลังใจดีๆ แรงผลักดันที่ทำให้โครงการชิ้นนี้ ประสบความสำเร็จ

คัทลียา เมืองมูล

13 พฤษภาคม 2555

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 การทดลองและผลการทดลอง	
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	60
วิธีการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	
ผลการศึกษา	64
วิจารณ์ผลการศึกษา	65
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก	72
ชิ้นงานหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย	76
ภาคผนวก ข	77
- รายชื่อรายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และด้านเนื้อหา	80
- แบบประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ	81
- แบบประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา	82
- แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย	83
ประวัติผู้เขียน	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือในภาพรวม	54
2. ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือด้านเนื้อหา	55
3. ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือด้านการออกแบบ	56
4. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายเด็กประถมวัย	60
5. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง	61
6. ผลการประเมินในด้านความพึงพอใจต่อหนังสือของกลุ่มเป้าหมาย เด็กประถมวัย	62
7. ผลการประเมินในด้านความพึงพอใจต่อหนังสือของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ปกครอง	63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. รูปแบบการออกแบบปกหน้า ปกหลังหนังสือ	49
2. รูปแบบการจัดหน้า การวางเนื้อหา และภาพประกอบ	50
3. รูปแบบการออกแบบวาดภาพประกอบ	51
4. รูปแบบหน้าปกที่ปรับเปลี่ยนใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	57
5. รูปแบบเนื้อหาที่ปรับเปลี่ยนใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	58
6. รูปเล่มหนังสือทำมือเพื่อการนำเสนอเรื่องราวของเห็ด สำหรับเด็กประถมวัย	59
7. รูปแบบหน้าปก - หน้า 3	71
8. รูปแบบหน้า 4 - หน้า 7	72
9. รูปแบบหน้า 8 - หน้า 11	73
10. รูปแบบหน้า 12 - หน้า 15	74
11. รูปแบบหน้า 16 - หน้า 19	75
12. รูปแบบหน้า 20 - ปกหลัง	76

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทนำ

(Introduction)

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในบรรดาสื่อที่มีอยู่หลากหลาย หนังสือนับเป็นสื่อเก่าแก่ที่มีมานานนับพันปีและยังคงคุณค่าต่อมนุษย์ไม่เสื่อมคลาย เรื่องราวและองค์ความรู้ต่างๆมากมายถูกบันทึกลงในหนังสือเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดสืบต่อกัน จากรุ่นสู่รุ่น ในทำนองเดียวกัน การอ่านก็เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งตลอดชีวิตของคนทุกคน ความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กและนำไปสู่การแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต

หนังสือ ไม่เพียงเป็นสื่อที่ให้ความรู้แก่เด็กเท่านั้น หนังสือมีคุณประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน หากพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครูเลือกใช้หนังสือที่เหมาะสมและใช้เวลาอ่านหนังสือกับเด็กอย่างมีคุณภาพ ฝึกฝนให้เด็กรักการอ่านและมีหนังสือเป็นกิจกรรมทำยามว่าง เสมอ บ่มเพาะลักษณะนิสัยของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่เด็ก หนังสือถือเป็นกลยุทธ์และกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็ก เพราะเด็กมีธรรมชาติที่อยากได้ยินเรื่องราวผู้คนรอบข้าง เราจึงสามารถอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่วัยทารก กระบวนการเหล่านี้นำไปสู่การสร้าง ความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับหนังสือ ถือเป็น การบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านหนังสือในเด็กได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งหนังสือยังมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้าน

สำหรับเรื่องราวของเห็ด ซึ่งเป็นพืชชั้นต่ำจัดเป็นราชนิดหนึ่ง ไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้ ไม่มีสารสีเขียว ต้องอาศัยสารอินทรีย์จากสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตอื่น ๆ เพื่อใช้ในการเจริญเติบโต เป็นอาหารประเภทผักที่ปราศจากไขมัน มีปริมาณน้ำตาลและเกลือค่อนข้างต่ำ และยังเป็นแหล่งโปรตีนที่ดี เมื่อเทียบกับผักอีกหลายชนิด อีกทั้งยังมีรสชาติและกลิ่นที่ชวนรับประทาน ซึ่งรสชาติที่โดดเด่นนี้ มาจากการที่เห็ดมีกรดอะมิโนกลูตามิกเป็นองค์ประกอบ โดยกรดอะมิโนตัวนี้ จะทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นประสาทการรับรู้รสชาติของลิ้นให้ไวกว่าปกติ และทำให้มีรสชาติคล้ายกับเนื้อสัตว์ นอกจากนี้เห็ดยังอุดมไปด้วยวิตามิน โดยเฉพาะวิตามินบีรวม ซึ่งจะช่วยควบคุมการทำงานของระบบย่อยอาหาร

ส่วนใหญ่ข้อมูลความรู้ หรือหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องราวของเห็ดนั้น ยังคงมีรูปแบบของความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งสำหรับเด็กๆ ที่อยากจะได้ศึกษาข้อมูล เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับเห็ดนี้แล้ว อาจจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถือได้ว่ายากเกินไปสำหรับเด็กที่จะทำความเข้าใจในเรื่องนี้ได้ทั้งหมด ด้วยเหตุผลนี้เอง ผู้จัดทำจึงมีความสนใจที่จะจัดทำหนังสือสำหรับเด็กประถมวัย ซึ่งเด็กวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงของการเรียนรู้ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความซึ่สงสัย และเพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเห็ดที่เหมาะสมกับเด็กๆ เช่น ที่มาของเห็ด เห็ดเกิดจากอะไร เห็ดที่นิยมรับประทาน ลักษณะทั่วไปของเห็ดชนิดนั้นๆ เป็นต้น โดยจัดทำในรูปแบบของหนังสือทำมือ ด้วยลักษณะของหนังสือทำมือที่มีความน่าสนใจ คือหนังสือที่มีส่วนของศิลปะ + ศิลปะ หมายความว่า ศิลปะในการเขียนเรียงร้อยเรื่องราว ผสมกับศิลปะการทำให้เป็นรูปเล่ม ซึ่งหนังสือทำมือเรื่องราวของเห็ดนี้จะประกอบด้วย ข้อมูลความรู้ที่เป็นตัวอักษร รวมทั้งภาพประกอบที่ถูกรังสรรค์ขึ้น เพื่อความสวยงาม ความน่าสนใจ อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์จินตนาการในการอ่านให้กับเด็กๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1 เพื่อผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของหนังสือทำมือในการเผยแพร่ข้อมูลทั่วไปของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย
- 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของหนังสือทำมือในการเผยแพร่ข้อมูลทั่วไปของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของหนังสือทำมือขนาด A5 จำนวนหน้าทั้งหมด 20 หน้า เพื่อนำเสนอข้อมูลความรู้ในเรื่องของเห็ด สำหรับเด็กประถมวัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 7-12 ปี โดยให้ข้อมูลความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเห็ด ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลทั่วไป คุณลักษณะของเห็ด รวมทั้งประโยชน์ของเห็ด และเห็ด 10 ชนิดที่สามารถรับประทานได้ ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดหอม เห็ดนางรม เห็ดโคน เห็ดเผาะ เห็ดเข็มทอง เห็ดฟาง เห็ดแชมปิยอง เห็ดหูหนู และเห็ดหลินจือ โดยถ่ายทอดนำเสนอเรื่องราวผ่านตัวอักษร รวมทั้งภาพประกอบ จากการออกแบบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และลงมือวาดด้วยตัวเอง เพื่อสร้างความน่าสนใจ ความสวยงาม และเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

หนังสือทำมือ หมายถึง หนังสือเรื่องเห็ดเล็กเห็ดน้อยที่ทำทุกกระบวนการที่สำคัญด้วยมือ ตั้งแต่การเขียน เรียบเรียงเรื่องราว การวาดภาพประกอบ การออกแบบ การจัดวางองค์ประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างๆ ในหน้ากระดาษ ตลอดจนการเข้าเล่ม เป็นเล่มหนังสือขนาดกระดาษ A5 มีจำนวน 20 หน้า
เข้าเล่มด้วยวิธีการ เย็บแบบมุงหลังคา

เด็กประถมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 และเรียนพิเศษในสถาบันกวดวิชา Kumon

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ขั้นตอนรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูลและศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเภทของเห็ด จาก
แหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือเกี่ยวกับเห็ด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.2 สรุปเนื้อหาข้อมูลประเภทของเห็ด คุณลักษณะทั่วไป หลังจากนั้นเลือกหัวข้อ
เนื้อเรื่องเฉพาะที่ต้องการนำเสนอ แล้วนำข้อมูลส่วนดังกล่าวมาวิเคราะห์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
มากยิ่งขึ้น

1.3 ศึกษารูปแบบการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก รวมทั้งพฤติกรรมการอ่านและ
ความสนใจของเด็กประถมวัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 7-12 ปี

1.4 ศึกษารูปแบบและกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของหนังสือทำมือ
เพื่อการเผยแพร่ความรู้

1.5 ศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับสร้างสรรค์ผลงานในการทำหนังสือ
ทำมือ

2. ขั้นตอนวางแผนและออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์รูปแบบหนังสือทำมือ

2.1 วางโครงเรื่อง และลำดับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ

2.2 เขียนสคริปต์ (Script) เนื้อหา

2.3 ออกแบบกราฟิกที่ใช้ในการนำเสนอ

3. ขั้นตอนการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์

3.1 จัดหาภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต ภาพของเห็ด รวมทั้งสแกนภาพจากที่ได้
ออกแบบไว้ โดยการวาดและลงสีเรียบร้อยแล้ว

3.2 สร้างรูปภาพกราฟิกตัวละคร และตกแต่งภาพประกอบด้วยโปรแกรม Adobe
Photoshop CS5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 จัดวางเนื้อหา รวมทั้งภาพประกอบทั้งหมด ในแต่ละหน้าให้เป็นรูปแบบหนังสือทำมือขนาด A5

3.4 ประกอบให้เป็นรูปเล่มหนังสือทำมือ โดยเข้าเล่มเย็บแบบมุงหลังคา

3.5 พิสูจน์อักษรและตรวจสอบชิ้นงาน

3.6 นำหนังสือทำมือที่ผลิตเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ทำการประเมินความเหมาะสม

3.7 นำผลและข้อเสนอแนะที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อให้สื่อมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4. ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมและแก้ไขปรับปรุง

4.1 นำผลการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ 6 คน มาหาค่าเฉลี่ยทางสถิติ เพื่อประเมินคุณภาพสื่อ โดยมีค่าคะแนนประเมิน คือ (5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด) นำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยทางสถิติเพื่อประเมินคุณภาพของสื่อ โดยการพิจารณาค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 นำค่าเฉลี่ยทางสถิติจากแบบประเมินแบ่งช่วงคะแนนการประเมินตามหลักของลิเคิร์ต (Likert technique) ที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งโดยภาพรวม และรายข้อ คือ

ระดับดีมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00
ระดับดี	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50
ระดับน้อย	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50

ถ้าหากพบว่าในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือต่ำกว่า ($\bar{x} \leq 3.51$) แสดงว่าสื่อยังไม่มีคุณภาพ ให้ทำการผลิตใหม่และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง แต่ถ้าในภาพรวมได้คะแนนสูง ให้พิจารณาเป็นรายข้อว่าข้อใดมีค่าเฉลี่ยต่ำ แล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไขหนังสือเฉพาะในส่วนนั้น

4.3 หลังจากปรับปรุงแก้ไขสื่อจนเสร็จสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วจึงนำไป

ทดสอบความพึงพอใจในการใช้สื่อกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5 ขั้นตอนการทดลองใช้สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย

5.1 นำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 40 คน ซึ่งเป็นเด็กประถมวัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 7-12 ปี จำนวน 20 คน รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กอีกจำนวน 20 คน โดยอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นให้กลุ่มเป้าหมายได้ดูชิ้นงานด้วยตนเอง ซึ่งผู้จัดทำจะคอยสำรวจถึงพฤติกรรมและความสนใจในตัวชิ้นงาน

5.2 หลังจากทำการปรับปรุงแก้ไขสื่อจนเสร็จสมบูรณ์ จึงทำการสรุปผลการศึกษาที่ได้รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาครั้งต่อไป ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับของผลการศึกษาที่ได้ลงในปัญหาพิเศษฉบับสมบูรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ พัฒนาทักษะด้านการออกแบบในเชิงปฏิบัติและเชิงวิชาการได้มากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกกระบวนการผลิตหนังสือ
2. หนังสือทำมือที่ได้ผลิตนี้ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือของผู้ปกครองและเด็กประถมวัย

ทบทวนวรรณกรรม

(Literature Review)

ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของหนังสือทำมือเพื่อการเผยแพร่ความรู้ เรื่อง “เห็ด” สำหรับเด็กประถมวัย ผู้จัดทำได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ งานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งจากเว็บไซต์ในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางและข้อมูลในการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านการทำหนังสือสำหรับเด็ก
2. ข้อมูลหนังสือทำมือ และการออกแบบ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับเห็ด
4. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลด้านการทำหนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

รัชฎทัย อรพิรินทร์ (2552) ความสนใจของเด็กเป็นสากล เด็กก่อนวัยเรียนสนใจนิทาน เทพนิยายโตขึ้นมาจะชอบนิทานเกี่ยวกับสัตว์ และต่อมาจะชอบเรื่องการต่อสู้ ผจญภัย เด็กชอบดูอยากรู้ อยากเห็น เด็กทุกคนชอบความสนุกสนาน ขบขัน เด็กมีจินตนาการ เรื่องที่เด็กชอบจะต้องเป็นเรื่องที่เด็กนึกฝันต่อได้อย่างสดใส ภาพที่เด็กนึกฝันเป็นภาพที่เด็กเห็นได้ชัดเจนในขณะที่บางที่ผู้ใหญ่ก็มองไม่เห็น เด็กชอบกิน ดังนั้นเรื่องที่จะจับด้วยรูปของกินก็ดี หรือ จับลงด้วยการกินเลี้ยงเด็ก จะชอบมากเป็นพิเศษ เด็กชอบดูภาพมากกว่าอ่านเรื่อง เมื่อเด็กเปิดหนังสือภาพจะเป็นสิ่งแรกที่เด็กดู และดูทุกอย่างในภาพอย่างละเอียดลออ อ่านหนังสือออกหรือไม่ ไม่ใช่สิ่งจำเป็นเลยเพราะเด็กอ่านเรื่องจากภาพ

เด็ก ชอบภาพสีมากกว่าภาพดำ - ขาว ชอบภาพสวยงาม ภาพที่ให้ชีวิต เด็กชอบฝันว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สามารถทำอะไรได้เหมือนเขา เช่น กระต่ายนุ่งกางเกงได้ แมวพูดคุยได้ ทั้งนี้เป็นเพราะความรู้สึกเฉพาะของเด็กซึ่งผู้ใหญ่มักไม่เข้าใจคิดว่า เป็นนิทานโกหก ผิดธรรมชาติ นอกจากนี้เด็กยังชอบภาพที่ดูง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ชอบภาพลูกสัตว์ เกือบทุกชนิด

เด็กชอบภาพที่มีลักษณะง่ายๆ ไม่ซับซ้อน แต่เมื่ออายุสูงขึ้นจะชอบภาพซับซ้อนขึ้น เด็กชอบภาพที่แสดงการกระทำและการผจญภัย เด็กช่วงอายุ 8 ปี จะให้ความสนใจการ์ตูนประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรรณคดีหรือนิทานมากที่สุด ส่วนเด็กที่อายุ 9-10 ปี จะชอบการ์ตูนตลกซ้ำกันมากที่สุด โดยส่วนมากเด็กๆ ชอบหนังสือที่มีภาพประกอบมากและเป็นภาพที่ใหญ่ชัดเจนตรงกับข้อความ ซึ่งภาพสีน้ำจะช่วยให้เกิดจินตนาการได้มากกว่าภาพลักษณะอื่น เด็กจะให้ความสนใจภาพที่อยู่ข้างขวามากกว่าข้างซ้าย

อาจารย์รัญจวน อินทรกำแหง (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาพประกอบว่า "เรื่องนั้นจะมีชีวิตชีวาและมีความหมายก็ต่อเมื่อมีภาพประกอบที่ดี และมีการพิมพ์ที่มีคุณภาพ คือกระดาษดี ตัวอักษรเหมาะสม ชัดเจน การจัดหน้าหนังสือโปร่งตา การเย็บเล่มทนทานแข็งแรง และที่สุดคือ ความพิถีพิถันต่อความประณีต ความงดงาม และความมีศิลปะทุกกระเบียดนิ้ว เพราะข้าพเจ้าเชื่อว่า การที่让孩子สัมผัสกับความปราณีต ความงดงาม ที่ชวนให้เกิดความจรรโลงใจนั้น เป็นการเสริมสร้างคุณสมบัติที่ส่งเสริมให้เด็กได้ซึมซาบกับความปราณีตงดงาม อันจะมีผลต่อจิตใจของเด็กต่อไปในอนาคตได้ทางหนึ่ง"

นอกจากข้อมูลดังกล่าวไว้ข้างต้นแล้วยังมีนักการศึกษาและผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2547) ได้ให้ความหมายว่า หนังสือสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะหรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กฟังก็ได้ อาจเป็นหนังสือภาพล้วน ๆ (Picture book) หรือการ์ตูน มีเนื้อหาสาระและรูปเล่มตัวอักษรที่เหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสามารถของเด็กเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก

หทัย ดันหยง (2529) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กว่า "หนังสือสำหรับเด็กหมายถึงวัสดุการอ่านอันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตเด็กทั้งด้านทักษะพิสัย พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หนังสือสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมทักษะ เสริมประสบการณ์ เสริมความสนใจ และให้ความบันเทิงใจแก่เด็กที่สำคัญ และหนังสือเด็กที่ดี มีคุณภาพย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็ก" สอดคล้องกับ แม้นมาศ ขวลิขิต (2530) ได้สรุปความหมายว่า "หนังสือที่เด็กในวัยเล่าเรียนอาจเลือกอ่านเองเพื่อความเพลิดเพลิน เพราะความอยากรู้ หรือเพื่อใช้ประกอบการศึกษา"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษานักการศึกษาได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่เขียนหรือจัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เด็กมีความรู้ ความบันเทิง ส่งเสริมทักษะการอ่าน ปลุกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน หากจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

ประเภทของหนังสือเด็ก

สมพร จารุณัฐ (2545) ได้แบ่งหนังสือเด็กออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน ที่พบมีจำหน่ายในท้องตลาดพอที่จัดเป็นประเภทได้ดังนี้ คือ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย เรื่องแปล และการ์ตูน หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และความบันเทิง มักมีเนื้อหารสชาติที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนหรือเป็นเรื่องที่ผู้เขียนสมมติขึ้นจากเค้าโครงและเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่และบทบาทตัวละคร สถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงพฤติกรรมและความสะเทือนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นจริง แต่คำนึงถึงความสมจริงและเหตุผล โดยอาจถ่ายทอดในรูปของนิทาน ชาดก เรื่องสั้น คำกลอน

2. หนังสือสารคดีสำหรับเด็ก เป็นหนังสือที่เขียนและจัดทำขึ้นเพื่อเสนอเนื้อหาสาระความรู้ต่าง ๆ มักมีเนื้อหารสชาติที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริง มีแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง สามารถใช้อ้างอิงเป็นความรู้ได้ หนังสือสารคดีสำหรับเด็กมักถ่ายทอดเป็นความเรียงหรือร้อยแก้ว โดยใช้ถ้อยคำสำนวนที่เข้าใจง่ายครอบคลุมเนื้อหา และมีความเพลิดเพลินในการอ่าน สารคดีจะไม่กำหนดตัวละคร บทบาท และความสะเทือนใจ แต่อาจวางความคิดรวบยอดไว้เป็นเป้าหมายสุดท้าย หนังสือสารคดีสำหรับเด็กจัดแบ่งเป็นประเภทได้ 3 ประเภท คือ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ และสารคดีทั่วไป

จากประเภทของหนังสือที่กล่าวมาจะเห็นว่าการแบ่งแต่ละวิธี มีหลักการเฉพาะตามแต่ละประเภทของหนังสือ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) ได้แบ่งประเภทหนังสือเด็กซึ่งครอบคลุมลักษณะของหนังสือเด็กทั่ว ๆ ไปได้ 9 ประเภท ได้แก่

1. หนังสือสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน มีนิทาน หนังสือภาพ นวนิยาย และโคลงกลอนต่าง ๆ

3. หนังสือแบบเรียน
4. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ
5. หนังสืออ้างอิง
6. หนังสือแปล
7. หนังสือการ์ตูน
8. วารสาร
9. หนังสือพิมพ์รายวัน

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กที่ดี มีคุณค่าเหมาะสมกับเด็กและเด็กอยากอ่าน จำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะที่ดี ดังที่ สมศักดิ์ ศรีมานิช (2523) เสนอไว้ว่า

1. เนื้อเรื่องหนังสือ เป็นเรื่องที่มีแนวคิดดีตรงกับความสนใจและความต้องการ สนุกสนานมีคุณค่าให้แง่คิดดี เป็นเรื่องสั้น ๆ เนื้อเรื่องไม่ยาวจนเกินไป มักจะเป็นเรื่องผจญภัย การท่องเที่ยว นิยาย และนิทานต่าง ๆ ตัวละครของเรื่องเป็นคนดีมีลักษณะประทับใจ

2. การวางโครงเรื่องดีซึ่งประกอบด้วย

2.1 เอกภาพ (Unity) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความและความมุ่งหมายสำคัญเพียงอย่างเดียวกัน ข้อความต่าง ๆ จะต้องเกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.2 สัมพันธภาพ (Coherence) คือ เนื้อความเกี่ยวโยงกัน ต้องดำเนินเรื่องไปตามความสำคัญ มีความต่อเนื่องกันประจวบจุกไซ้

2.3 สวรรตภาพ (Emphasis) เน้นใจความที่สำคัญ ความใดที่ช่วยสนับสนุน เนื้อเรื่องให้เด่นชัด จะต้องกล่าวให้มากและวางอยู่ในที่เด่น

3. การใช้ภาษาในหนังสือเด็ก คำที่นำมาใช้ไม่ยากเกินไป ใช้ได้ตรงกับความหมาย กระชับรัดกุม เหมาะสมกับเนื้อเรื่องสละสลวยประทับใจผู้อ่าน ประโยคที่นำมาผูกเรื่องกะทัดรัด ชัดเจน เรียงประโยคได้ถูกต้องกับหน้าที่และความหมาย เลือกใช้ประโยคสั้นและประโยคยาวให้เหมาะสมกับเนื้อความ และวัยของผู้อ่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็กนั้น ควรมีคุณภาพที่ดี 4 ประการ คือ

1. คุณภาพการพิมพ์ ต้องพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบให้ชัดเจนมีสีสันงดงาม ดึงดูดความสนใจตั้งแต่หน้าปกไปจนจบเล่ม

2. คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็กหน้าหนังสือดูโปร่งตา ไม่ห่างหรือดูแน่นจนเกินไป การใช้ตัวอักษร และขนาดต้องระมัดระวังและเลือกให้เหมาะสมกับเรื่องและวัยของเด็ก

3. คุณภาพทางศิลปะ ภาพเขียนหรือภาพประกอบควรจะเขียนโดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่านจริง ๆ ภาพเขียนก็ต้องเขียนอย่างประณีต การใช้สีสันทึ่เช่นกัน ในหนังสือสำหรับเด็กนั้น บางครั้งจะต้องดูสีสันทึ่ไปจากข้อเท็จจริงบ้าง

4. คุณภาพในการเขียนเรื่องหรือผู้เขียน แม้คุณภาพในการผลิตจะสูงเพียงใด หนังสือเล่มนั้นจะไม่มีคามหมายเลย หากขาดนักเขียนเรื่องสำหรับเด็กที่มีความสามารถบรรยายอารมณ์ของเด็กๆ ได้ดี ผูกเรื่องได้

การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาชุกี (2534) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ไม่สอนโดยตรง เพราะเด็กๆ ไม่ชอบการสั่งสอนโดยตรงเพราะเบื่อหน่ายจากการสั่งสอนของพ่อแม่และครูอยู่แล้ว ถ้ามาพบในหนังสืออ่านซึ่งเด็กต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าคำสั่งสอน เด็กจะเบื่อหน่ายทันที ดังนั้น ควรเขียนในรูปแบบแอบแฝงแทรกอยู่ในความสนุกสนาน หรือเรียกว่ารูปแบบ "สาระบันเทิง"

2. จุดประสงค์ของเรื่องที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้อ่าน ได้สิ่งใดจากการอ่าน เช่น ความสนุกสนาน สร้างเสริมจินตนาการ หรือให้สาระความรู้โดยตรง จนผู้อ่านสามารถบรรลุสิ่งเหล่านี้ได้เมื่ออ่านจบเรื่อง

3. คุณค่าของเรื่อง หนังสือสำหรับเด็กต้องมีคุณค่าสำหรับผู้อ่าน นั่นคือ ต้องมีแก่นเรื่อง (Theme) หรือความคิดรวบยอด มีโครงเรื่อง (plot) หรือการดำเนินเรื่องที่ชวนติดตาม มีรสชาติ ที่เร้าอารมณ์ มีสำนวนภาษาที่ดีตรงกับรสนิยมของเด็กผู้อ่าน จัดรูปเล่มและภาพประกอบเข้ากับเนื้อเรื่องและตรงกับความสนใจ ความนิยม และพื้นฐานความรู้ในการอ่านของเด็กแต่ละวัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. เนื้อเรื่องที่ดี ควรเลือกให้ตรงกับความต้องการอ่านของเด็ก เช่น นิทาน เทพนิยาย นิทานวรรณคดี นิทานร่วมสมัยหรือเรื่องสั้นร่วมสมัย เรื่องการต่อสู้ผจญภัยเท็งบู๊ หวาดเสียว เรื่องลึกลับประหลาดนักสืบ เรื่องขบขันจี๋เส้น เรื่องวิทยาศาสตร์ การ์ตูนนานาประเภท และเรื่องที่ไม่ควรนำมาเขียนคือเรื่องตลกลามก เรื่องหยาบคาย ความรุนแรง บูล้างผลาญ เรื่องยั่วยุให้เกลียดชังกัน โกรธเคียดแค้นสังคมนจนไม่ยอมมีชีวิตอยู่ ล้อเลียนผู้อ่อนแอ คนเสียเปรียบ และคนพิการ เป็นต้น

5. รสของเนื้อหา ต้องเลือกให้เหมาะสมกับเรื่องราว เน้นเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหวเพื่อให้เรื่องดำเนินไปสู่เป้าหมายเร็วที่สุด อาจมีเหตุการณ์เกิดขึ้นตามลำดับตั้งแต่แรกจนไปสู่จุดยอดเพื่อคลี่คลายปัญหา และต้องมีการจบเรื่องอย่างมีความสุข และไม่ควรเพิ่ม “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า” ในตอนจบของหนังสือสำหรับเด็กสมัยนี้

6. ตัวละคร การสร้างตัวละคร บุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าชัดเจน ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา เมื่อสร้างตัวละครขึ้นอุปนิสัยต้องเป็นไปตามตัวละคร ความคิดและการพูดจาอยู่ในโลกของเด็กอย่างแท้จริง หลีกเลียงการเสแสร้ง สรรพนามที่ใช้ต้องเหมาะสมกับตัวละคร เช่น “ฉันทน์” เด็กเล็กๆ จะชอบมากเพราะสามารถแทนตัวผู้อ่านได้ ตัวละครสำหรับเด็กควรมีไม่มาก ตัวละครต้องมีชื่อ ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือแม้แต่สิ่งไม่มีชีวิต

7. การตั้งชื่อเรื่อง เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะหนังสือสำหรับเด็กมีชื่อเรื่องเป็นจุดดึงดูดใจผู้อ่านให้หยุดชะงัก มองดู หยิบชม และเปิดดูเรื่อง ถ้าชื่อเรื่องตรงกับความสนใจ ใจอยากเปิดอ่านให้รู้เรื่องตลอดเล่ม หนังสือเล่มนั้นจะประสบความสำเร็จ การตั้งชื่อเป็นศิลปะอย่างหนึ่งของการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก และชื่อเรื่องไม่ควรยาวมากจนเต็มบรรทัด ควรมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปเต็มประโยค

8. การสร้างฉาก เป็นสิ่งแวดล้อมของตัวละคร ต้องมีลักษณะให้รายละเอียดถูกต้องสมจริง มีความเป็นไปได้หรือกลมกลืนกับการดำเนินเรื่อง ยุคสมัย และนิสัยของตัวละคร

9. ยุคสมัยหรือเวลาที่เรื่องเกิดขึ้น เรื่องเกิดขึ้นในอดีตหรือปัจจุบัน หรือเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา เป็นเรื่องที่คุณเขียนจะต้องตระหนักเพราะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดรายละเอียดต่างๆ ซึ่งจะส่งผลสะท้อนไปยังฉาก การแต่งกายของตัวละคร และนิสัยของตัวละคร ซึ่งล้วนเป็นความสมจริงและความถูกต้องของข้อเท็จจริงในเนื้อเรื่องทั้งสิ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. กลวิธีในการเขียนเรื่องเพื่อเสนอเนื้อหา มีหลายรูปแบบ เช่น ให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวติดต่อกันไป โดยให้ตัวละครสำคัญเป็นผู้บรรยายเรื่อง หรืออาจให้ตัวละครที่ไม่สำคัญเป็นผู้ที่บรรยายเรื่องก็ได้ หรือเป็นรูปแบบที่ให้ตัวละครสนทนาโต้ตอบแบบบทละคร หรือเป็นรูปแบบผสมโดยใช้รูปแบบทั้งสองชนิดที่กล่าวมาผสมผสานกัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

11. การเขียนเรื่องความรู้ ควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ โดยรวมแหล่งค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องก่อนลงมือเขียน

12. มีโครงเรื่องที่ดี หนังสือสำหรับเด็กไม่ควรมีโครงเรื่องที่ซับซ้อนมาก มีความสั้นกระชับ แต่คมคาย โครงเรื่องประกอบด้วยบทนำเรื่อง เป็นการเปิดฉากจุดสนใจของส่วนกลางเรื่องและตอนจบเป็นจุดสุดยอดของเรื่องเป็นการคลี่คลายปัญหาทั้งหมด และจบลงด้วยความสุขสมหวัง

โดยสรุปแล้ว หนังสือที่ดีสำหรับเด็กคือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเด็ก เด็กอ่านแล้วได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีเนื้อเรื่องที่ตรงกับความสนใจ เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก สำนวนภาษาเข้าใจ ชัดเจนเด็กสามารถเข้าใจได้ดี มีรูปเล่มสวยงามสะดุดตา ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด ภาพประกอบให้รายละเอียดถูกต้องสมจริงและช่วยอธิบายเรื่อง ข้อเท็จจริงในเรื่องถูกต้อง ตัวอักษรเหมาะสมกับสายตาเด็กและเนื้อหาไม่ควรสั้นหรือยาวเกินไป

ลักษณะสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือวัยเด็กตอนกลาง (7-9 ปี) วัย นี้เป็นวัยแห่งความสนุกสนาน การเล่นเกมออกกำลัง ภายความสามารถความสนใจ ขยายขอบเขตกว้างขึ้น เด็กโตจะสามารถรู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ และรับผิดชอบการทำงานของตนได้

1. หนังสือเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน ซึ่งแนะทางปฏิบัติก่อนมาเรียน งานบ้านที่เด็กต้องทำ

2. นิทานที่สนุกสนาน

3. หนังสือที่รวมเพื่อน ทำนองเทพนิยาย

4. นิทานสุภาพจิต นิทานคำกลอน

5. นิทานหรือเรื่องราว ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งต่างๆ

6. เรื่องราวที่ชวนคิด เช่น สนุกกับตัวเลข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลึกซึ้ง

ในเรื่องนั้นๆ

7. เรื่องราวที่เกี่ยวกับสัตว์โดยเฉพาะเรื่อง que แสดงอารมณ์ขัน และความรู้สึกที่
8. เรื่องตลกขบขัน
9. เรื่องราวการผจญภัย เด็กอายุ 6-7 ขวบมักจะนำตัวเองเข้าไปสมมติเป็นตัวเอก
10. เรื่องที่ให้ความรู้
11. ชอบเรื่องการผจญภัย เกี่ยวกับเวทมนต์คาถา การแปลงตัว
12. ชอบเรื่องนิทานพื้นบ้าน
13. ชอบฟังและอยากรู้เรื่องของเด็กอื่นว่ามีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร
14. เรื่องที่ชี้ให้เห็นความงดงามของธรรมชาติ
15. เรื่องราวที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวทางสังคม

หนังสือวัยเด็กตอนปลาย (9-12 ปี) เด็กวัยนี้เริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ชอบให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติตัวอย่างคนโต แต่ทำที่ก็อยากมีสิทธิ์ของความเป็นเด็ก มีการเจริญเติบโตรวดเร็ว

1. หนังสือที่ดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว
2. เรื่องทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่เด็กชอบมาก
3. ชิวประวัติ
4. เรื่องที่ดำเนินไปได้ตื่นเต้นน่าเราใจ
5. เรื่องสัตว์ที่ให้ความรู้ลึกซึ้งมาก
6. เรื่องตลกขบขัน
7. หนังสือชุด มักหมายถึง หนังสือของผู้แต่งคนเดียวกัน
8. เรื่องเพื่อน
9. เรื่องที่ให้ความรู้โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ
10. สารคดีการท่องเที่ยว
11. หนังสือเกี่ยวกับวรรณคดี
12. หนังสือรวมที่ให้แนวคิดในการผจญภัย
13. หนังสือที่ให้ค่านิยมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ เรื่องเกี่ยวกับประเพณี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก

หลักทั่วไปในการเขียน

- ควรเขียนเรื่องที่ต้องการความจริงในชีวิต เช่นเกี่ยวกับพ่อแม่ โรงเรียน สัตว์เลี้ยง
- คำโครงเรื่องซับซ้อน มีแนวคิดเด่นเพียงแนวเดียว
- มีความชัดเจนในเนื้อหา
- เรื่องต้องสนุกตรงกับความสนใจเด็ก
- เรื่องต้องมีคุณค่า ส่งเสริมจิตใจเด็กให้ดีขึ้น
- ถ้าเป็นร้อยกรอง ควรใช้คำประพันธ์ง่าย ๆ
- ควรมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจเด็ก

การเลือกเรื่อง

- การมีขอบเขตจำกัด สามารถคุมเนื้อความได้พอเหมาะ
- ความเหมาะสมกับผู้อ่าน ในด้านความสนใจ อารมณ์ สติปัญญา เชื้อชาติ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้อ่าน
- การมีข้อมูลสนับสนุน โดยเฉพาะหนังสือที่เสนอข้อเท็จจริง
- การมีเนื้อหาชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเสนอข้อเท็จจริง
- การเป็นสิ่งใหม่ เป็นเรื่องที่มีความแปลกใหม่

ประเภทของเรื่องที่น่าสนใจ

- ประเภทให้ความรู้ ได้แก่ ปริศนาคำทาย ธรรมชาติแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยว สภาพอนามัย ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ประวัติบุคคล การละเล่นพื้นเมือง
- ประเภทให้ความเพลิดเพลิน ได้แก่ นิทาน ตำนาน วรรณคดี บทละคร เรื่องสั้น นวนิยายที่ผูกขึ้นตามจินตนาการ
- ประเภทการพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะ ได้แก่ กลุ่มทักษะภาษาศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับชีวิตและสังคม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และการทำงานพื้นฐานอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดทำรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กควรเป็นหนังสือที่เด็กสามารถตัดสินใจซื้อด้วยความพอใจของตนเองได้ จึงต้องมีจุดเด่นทั้งด้านภาพประกอบ เนื้อหา และรูปเล่ม ผู้จัดทำต้องออกแบบส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือโดยใช้หลักเกณฑ์ทางศิลปะ เพื่อให้หนังสือมีรูปแบบ ภาพ ขนาด ตัวอักษร และสีที่เด็ก ชื่นชอบ ความสำคัญของรูปเล่ม รูปเล่มมีความสำคัญต่อหนังสือในแง่ความสวยงาม การใช้ การ เก็บรักษา เป็นสำคัญ หนังสือที่มีรูปเล่มดีและเหมาะสมจะ ย่อมส่งผลให้เด็กๆ เกิดความอยากอ่าน

รูปเล่มของหนังสือมี 2 แบบ คือ

1. รูปเล่มแนวตั้ง หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง รูปเล่มแนวตั้งเป็นที่นิยมในการพิมพ์หนังสือโดยทั่วไป
2. รูปเล่มแนวนอน หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนสูงน้อยกว่าส่วนกว้าง รูปเล่มแนวนอนนิยมใช้สำหรับอัลบั้ม

ขนาดและรูปเล่มที่ดี

ผลการวิจัยของ สมทรง สิตาลัยน (2515) เรื่องขนาดและรูปเล่มที่นักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-7) พบว่านักเรียนชอบรูปเล่มขนาดกว้าง 6 นิ้ว สูง 8 นิ้วครึ่ง ประเภท แนวตั้งมากที่สุดทุกระดับชั้น และนักเรียนชอบหนังสือแนวตั้งมากกว่าแนวนอน

ปกและการออกแบบปก

1. ตั้งชื่อเรื่องให้สะดุดตา ให้ความสนใจ ให้ชื่อเรื่องบ่งบอกบรรยากาศในเรื่อง เช่น ปลาฉลามน้อย กวางอารี ไช้ชอชา หวานอยู่ไหน
2. ให้สีปกสดใสเพื่อดึงดูดใจผู้อ่าน
3. ภาพปกสอดคล้องกับเรื่อง
4. ภาพหน้าปกไม่ควรเป็นตอนที่ซ้ำกับภาพในเรื่อง
5. มีชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบปรากฏบนปก
6. ทำปกให้ประณีต บรรจง

การจัดหน้าของหนังสือ การจัดหน้าของหนังสือ ควรคำนึงถึงหลักศิลปะ 5 ประการดังนี้

1. หลักสมดุล
2. หลักเอกภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. หลักการเป็นศูนย์กลาง
4. การเว้นช่องว่าง
5. หลักการนำสายตา

การเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ความสำคัญของภาพประกอบ

เนื่องจากเด็กชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าด้วยตัวหนังสือ "ภาพ" จึงเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กจะทำหน้าที่สร้างภาพพจน์ในใจของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น เพราะภาพสามารถอธิบายเรื่องได้ดีกว่าตัวหนังสือ ภาพประกอบหนังสือมีบทบาทดังนี้

1. ภาพช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็ว ไม่ผิดพลาด และยังเป็นตัวแทนหรือภาพจำลองของเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิ่งของสถานที่ ระบบการทำงานของเครื่องยนต์กลไก เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องไกลตัว หรือผู้อ่านไม่มีโอกาสได้เห็น สัมผัส หรือมองเห็นได้ด้วยตา
2. ภาพช่วยดึงดูดใจ ความน่าสนใจเบื้องต้นของภาพประกอบหนังสือจะต้องมีคุณภาพ ทั้งในด้านความสวยงาม ความถูกต้อง ความชัดเจน และมีรายละเอียดของภาพหรือเนื้อหาในภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจเรื่องอ่านได้อย่างถูกต้อง
3. ภาพช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ภาพประกอบที่ผู้วาดภาพใช้สี เส้น แสง และเงาสวยงามสะท้อนจาก เหตุการณ์ และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครประกอบกับบรรยายด้วยท่วงทำนองที่ให้ความรู้สึกและอารมณ์สอดคล้องกับภาพ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามชื่นชมในความงามอ่อนช้อยของเส้น แสง และสีเส้น ทำให้เกิดจินตนาการลึกซึ้งและกว้างไกลยิ่งขึ้น
4. ภาพช่วยสนองจุดมุ่งหมายเฉพาะ หนังสือสำหรับเด็กเล็กบางเล่ม ผู้แต่งอาจใช้ภาพประกอบชักชวนผู้อ่านให้มีส่วนร่วมในเรื่อง เช่น ให้หาว่ามีสัตว์อะไรในภาพ และมีคำเฉลยในหน้าถัดไป เป็นต้น จุดมุ่งหมายเฉพาะที่อาจจะใช้ภาพเป็นเครื่องมือเช่น เพื่อล้อเลียน เสียดสี เปรียบเทียบ สรุป อภิปราย ขยายความคิดให้กว้างไกล เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือทำมือและการออกแบบ

ความหมายของหนังสือทำมือ

เนปาลี (2550) หนังสือทำมือคือหนังสือที่เราขีด ๆ เขียน ๆ เอาเอง ทำต้นฉบับเอง ซีร็อกเอง เย็บเล่มเอง โดยไม่ผ่านโรงพิมพ์ โดยไม่มีรูปแบบตายตัวที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสร้างสรรค์ของผู้จัดทำ หนังสือทำมือนี้อีกทางเลือกหนึ่งของนักออกแบบเขียน ที่พยายามอยากจะเผยแพร่งานเขียน - ความคิดสู่สาธารณชน ซึ่งแน่นอนที่นักออกแบบเหล่านั้นเป็นผู้ที่ซึ่งมีอิสระในการถ่ายทอดทุก ความรู้สึกผ่านมันสมองและสองมือ โดยปราศจากกฎเกณฑ์และเป็นอิสระจากการถูกควบคุมทางกลไกของการตลาดด้านสิ่ง พิมพ์ หนังสือทำมือเริ่มจากคนกลุ่มเล็ก ๆ และขยายวงกว้างแทรกซึมไปในมุมหนึ่งของสังคม เป็นอีกกระแสหนึ่งที่น่าจับตา

หนังสือทำมือ เป็นอีกหนึ่งช่องทางของคนที่มีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นนักเขียน แต่ไม่สามารถฝ่าด่านระบบทุนนิยมอันแข็งแกร่งได้ จึงเป็นอีกทางออกหนึ่งที่น่ามาใช้ในการตอบสนองความต้องการอยากเขียน และเป็นช่องทางให้ผู้เขียนในฐานะผู้ส่งสาร สามารถสื่อทัศนคติและมุมมองของตนให้ผู้รับสารได้รับรู้ โดยบอกเล่าผ่านเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบแตกต่างกันออกไป เช่น บันทึก ความเรียง เรื่องเล่า หรือแม้แต่เรื่องสั้น เป็นต้น

เนื่องจากมาตรฐานของหนังสือทำมือ ซึ่งมีความเปิดกว้างและให้อิสระในการนำเสนอ จึงทำให้เนื้อหาของหนังสือทำมือมีความแตกต่างกันไป ผู้เขียนมีอิสระในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องเนื้อหา แม้บางครั้งงานบางชิ้นอาจจะดูหยาบในสายตาของใครหลายคน และเมื่อมองดูอย่างผิวเผินแล้วจะเหมือนกับว่าหนังสือทำมือยังไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ใครพอใจจะบอกเล่าเรื่องใด ก็เขียนออกมาเป็นตัวหนังสือ ซึ่งทำให้ถูกมองว่าหนังสือทำมือ ยังคงมีเนื้อหาที่ไม่ได้มาตรฐาน แต่เราจะต้องยังไม่ลืมความจริงที่ว่าจุดมุ่งหมายในการทำหนังสือทำมือขึ้นมาสักเล่มหนึ่งก็คือ การที่ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยผ่านการนำเสนอในรูปแบบและเนื้อหาที่ตัวผู้เขียนถนัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักธรรมอันประเสริฐ หรือภาพความฟอนพะของสังคมก็ตามที่ สำหรับวิจรรย์ญาณในการเขียนนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยตัวของงานเองจะถูกกรองชั้นแรกจากตัวผู้เขียนอยู่แล้ว หากสำนวนจะออกมาดิบและเถื่อน นั่นก็คือการตั้งใจให้เป็น ส่วนงานชิ้นนั้นจะได้รับการยอมรับหรือไม่ ผู้อ่านจะเป็นผู้ตัดสิน และกรองงานอีกชั้นหนึ่ง

แม้หนังสือทำมือจะเป็นเพียงสิ่งพิมพ์เล็ก ๆ ที่ไม่มีเงินทุนมากมายนัก แต่หนังสือทำมือก็ได้พิสูจน์ตัวเองแล้วว่า เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง ที่เสนอตัวสอดแทรกเข้ามาในระบบทุนนิยม ทำให้ความฝันของคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ฝันอยากจะมีหนังสือของตัวเองได้กลายเป็นจริง เวทีหนังสือทำมือจึงกลายเป็นพื้นที่อิสระของกลุ่มคนที่อยากจะทำเสนอชิ้นงานผ่านทางมุมมองและทัศนคติของตน เป็นที่ที่ซึ่งความฝันและอุดมการณ์ได้มาบรรจบกัน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ซึ่งรวบรวม กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้มาพบปะและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยผ่านสื่อเล็ก ๆ ที่เรียกว่า "หนังสือทำมือ"

ประเภทของหนังสือทำมือ

นิรนาม [ออนไลน์, 2552] ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือทำมือแบบ "เขียนด้วยมือ" หรือวาดภาพประกอบเหมาะกับเรื่องสั้น บทความสั้นๆ หรือร้อยกรอง เริ่มตั้งแต่การเขียนลงกระดาษขาว หรือ กระดาษสวยๆ จากนั้นเรียงหน้าแล้วเย็บด้วยกลวิธีของแต่ละคนที่สร้างสรรค์ อาจจะเย็บตรงกลาง เจาะรูร้อยเชือก หรือเย็บมุมสวย ๆ ก็ทำได้ ไม่มีกฎกติกาเป็นข้อกำหนดแต่อย่างใด
2. หนังสือทำมือแบบ "พิมพ์เอง" คือการพิมพ์เนื้อใน (เนื้อในคือส่วนเนื้อหาด้านในไม่รวมปก) ด้วย printer จะ พิมพ์เองที่บ้านหรือสั่งร้านทำก็แล้วแต่ความสะดวก และวิธีนี้ต้นทุนไม่สูงมาก
3. หนังสือทำมือแบบพิมพ์ด้วยวิธี Digital Copy ซึ่งคือการถ่ายเอกสารแบบคมชัด ถ้าร้านไหนทำได้ดีมากงานจะดูไม่ออกว่านี่คือการถ่ายเอกสาร จะเหมือนกับพิมพ์ Laser ทุกประการ
4. หนังสือทำมือแบบ Fast book (พิมพ์ด้วยวิธีที่เรียกว่า Digital Printing) คุณภาพงานเทียบเท่าหนังสือของสำนักพิมพ์ใหญ่ที่พิมพ์แบบ Offset (การพิมพ์แบบ Offset คือการทำเพลต ซึ่งต้องพิมพ์จำนวนเยอะหลัก 2000 เล่ม ถึงจะคุ้ม)

การเข้าเล่มหนังสือทำมือ

1. การเข้าเล่มกาวหุ้ม การเข้าเล่มแบบนี้ใช้สำหรับพวกใบเสร็จแบบต่างๆ บิลเล่มเล็ก สมุดฉีก หรือกระดาษโน้ต เหมาะสำหรับการให้ฉีกออกไปใช้โดยเฉพาะ วิธีการก็ง่ายมากเพียงแค่เอา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระดาษมาเรียงกันเป็นตั้ง แล้วเอาภาวลาเท็กซ์ ทาที่ขอบด้านบนบริเวณสัน ตรงหัวกระดาษ รอให้แห้งแล้วติดกระดาษห่อสัน ก็เป็นอันเสร็จ

2. การเข้าเล่มแบบไสกาบ ลองดูการเข้าเล่มของนิตยสาร หนังสือเรียน ส่วนใหญ่ก็ใช้วิธีนี้ทั้งนั้น เพราะราคาไม่แพงความทนทานก็พอใช้ได้เปิดไปเปิดมาจะมีหน้ากระดาษหลุดออกมา เป็นแผ่นๆ ยิ่งเราพยายามกางหนังสือ ออกมาก็จะหลุดง่าย การเข้าเล่มแบบนี้จะกางหนังสือออกมากไม่ได้ พอปล่อยมือหน้ากระดาษจะติดกลับหุบเข้ามาเหมือนเดิม ถ้าเราขึ้นกางมากๆ ก็พาลหลุดออกมาเป็นแผ่น วิธีเข้าเล่มแบบไสกาบ เราจะนำกระดาษที่เรียงหน้าเป็น เล่มแล้ว มาไสกระดาษด้านข้างให้เรียบก่อนแล้วจึงทากาว ที่ต้องใส่น้ำก่อนก็เพื่อให้กาวแทรกซึมเข้าไปดีขึ้น การยึดติดก็จะดีขึ้น นั่นเป็นที่มาของคำว่า "ไสกาบ"

3. การเข้าเล่มแบบเย็บอก หรือเย็บมุงหลังคา นิยมใช้เย็บสมุดของนักเรียนนักศึกษา หรือหนังสือที่มีจำนวนหน้าน้อยๆ ไม่เกิน 60 หน้า วิธีการก็คือ เอากระดาษทั้งเล่มมาเรียงกันแล้วพับครึ่งตามแนวตั้ง จากนั้นใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บ

4. การเข้าเล่มแบบเย็บกี่ เป็นการเข้าเล่มที่ทนทานที่สุด กางออกได้มาก ยกตัวอย่าง เช่น พจนานุกรม ดิกชันนารี สารานุกรม เล่มใหญ่ๆ จำนวนหน้ามากๆ บางเล่มเป็นพันหน้าก็มี ล้วนเข้าเล่มด้วยการเย็บกี่ทั้งนั้น วิธีการก็ยุ่งยากพอสมควร โดยเอากระดาษทั้งเล่มมาแยกออกเป็น ส่วนย่อยหลายๆส่วน แล้วเย็บแยกแต่ละส่วนเป็นเล่มเหมือน เย็บอกในข้อสาม แต่ใช้ด้ายเย็บ จากนั้นเอาเล่มย่อยๆ มาร้อยรวมกันเป็นเล่มใหญ่อีกที แล้วจึงหุ้มด้วยปกอีกชั้น

5. การเข้าเล่มโดยเข้าห่วง การเข้าห่วง มีข้อดีที่ทำให้สามารถกางหนังสือออกจนสุดได้ นิยมใช้สำหรับงานพิมพ์ที่ไม่หนาเกินไป และทำจำนวนน้อย เช่น ปฏิทิน ไดอารี่ หรือสมุดบันทึก อาจเลือกใช้ห่วงพลาสติก หรือห่วงเหล็กก็ได้ ห่วงเหล็กจะแข็งแรงกว่า แต่ราคาก็แพงกว่าเช่นกัน หนังสือทำมือสำหรับเด็ก

ความยากง่ายของเนื้อหา ควรคำนึงถึงวัย และพัฒนาการของผู้อ่านเป็นหลัก ความยาวของเนื้อหา เช่นเดียวกันความน่าสนใจของหน้าหนังสือ เช่น ภาพที่ตกแต่งประกอบเรื่อง อาจเป็นภาพวาด ภาพที่ตัดจากหนังสือ แผ่นพับ แผ่นปลิว หรือวารสาร นิตยสารต่างๆ ควรชัดเจน สวยงาม สื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหา สัดส่วนของเนื้อหากับภาพประกอบ ควรเหมาะสมกับ

วัย วุฒิภาวะของผู้อ่าน อาทิ หากเป็นเด็กเล็กๆ ภาพควรใช้พื้นที่มากกว่าเนื้อหา เช่น 70:30,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

60:40 หากเป็นเด็กอายุประมาณ 8-10 ปี สัดส่วนของภาพกับเนื้อหากับ 50 : 50 หากโตขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง อายุประมาณ 11-13 ปี สัดส่วนของภาพก็จะลดขนาดลง เนื้อหากีเพิ่มมากขึ้น เช่น 40:60 หรือ 30:70 หากเป็นเด็กเริ่มสู่วัยรุ่น อายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ขนาดของภาพก็อาจลดลงเหลือ 20:80 หรือ บางเนื้อหาอาจไม่ต้องมีภาพก็ได้ เป็นต้น

รูปทรง หรือ รูปลักษณ์ของรูปเล่ม ผู้จัดทำสามารถทำได้ตามชอบ อาจเป็นรูปหนังสือธรรมดา หรือมีรูปทรงแปลกๆ เพื่อให้ต้องตาต้องใจผู้อ่าน ส่วนความประณีต เรียบร้อย งดงาม และความมั่นคงของรูปเล่ม เป็นสิ่งที่ผู้จัดทำต้องไม่ลืมด้วย

องค์ประกอบของหนังสือ

ประจัน วลลิก (2539) ได้จำแนกไว้ดังนี้

1. ใบบ่มปก (Book Jacket) เป็นกระดาษที่หุ้มอยู่นอกปกหนังสือ มิได้เย็บติดกับเล่มหนังสือ แต่พับปลายมาด้านหลังของปกหน้าจุดประสงค์ของการจัดให้มีใบบ่มปกเพื่อประโยชน์ดังนี้คือ ป้องกันหนังสือไม่ให้ชำหรือสกปรกทั้งยังช่วยรักษาปกให้ใหม่อยู่เสมอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้เลือกซื้อหนังสือนั้น บอกรายละเอียดต่างๆ แก่ผู้อ่าน กระดาษใบบ่มปกจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง บางเล่มอาจมีชื่อผู้พิมพ์ปรากฏอยู่ด้วย เป็นต้น

2. ปก (Cover) หน้าที่ของปก คือ ป้องกันรักษาตัวหนังสือทั้งหมดและให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องของหนังสือ ในกรณีที่ไม่มีใบบ่มปก ปกติทำหน้าที่เป็นสิ่งชักจูงให้คนซื้อหนังสือด้วยลักษณะการออกแบบปกจึงเน้นในเรื่องของความสวยงามมากเป็นพิเศษ ขณะเดียวกันก็พยายามสื่อความหมายของเนื้อหาภายในเล่มหนังสือด้วยส่วนประกอบของปกหนังสือประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้พิมพ์ โดยเลือกขนาดตัวอักษรลดหลั่นกันตามลำดับ ส่วนที่เป็นสันปกก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน จะต้องมีชื่อเรื่องและชื่อผู้แต่งสามารถจะมองเห็นข้อความดังกล่าวได้เมื่อนำหนังสือเรียงใส่ตู้แล้ว

3. ใบนึกปก (End Paper) โดยปกติหากเป็นหนังสือปกแข็งจะมีกระดาษปิดผนึกติดกับด้านในของปกหนังสืออีกหนึ่งแผ่นทั้งด้านหน้าและด้านหลังปก โดยครึ่งหนึ่งของกระดาษผนึกด้านในปก ส่วนที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งอาจจะปล่อยให้เป็นใบรองปก กระดาษที่นำมาใช้มักจะเป็นกระดาษที่มีความเหนียว เนื้อดี ใบนึกปกและใบรองปกนี้ จะทำหน้าที่ช่วยยึดปกให้แน่นกับตัวเล่มหนังสือ

โดยอาจปล่อยให้กระดาษว่างๆหรือออกแบบให้พิมพ์เป็นลวดลายสวยงามก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ไบรอนปก (Fly Leaf) เป็นใบติดกับปก ทำหน้าที่ยึดเล่มหนังสือกับปกหนังสือ ส่วนใหญ่จะมีไบรอนปกทั้งปกหน้าและปกหลัง

5. ปกใน (Title Page) มีหน้าที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือเช่นเดียวกับปก ประกอบด้วยข้อความระบุชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้พิมพ์ ทำให้อ่านได้รายละเอียดเหล่านี้ในกรณีทีปกหน้าฉีกขาดหรือหากห้องสมุดนำหนังสือไปทำปกใหม่ให้แข็งแรงขึ้น

6. หน้าลิขสิทธิ์ (Copyright Page) หมายถึง หน้าบ่งบอกแก่ผู้อ่านว่าผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือเล่มนี้ หนังสือเล่มนั้นได้จัดพิมพ์มาแล้วกี่ครั้ง เมื่อใดบ้าง นอกจากนี้หนังสือบางเล่มอาจให้ข้อมูลสำหรับบัตรรายการห้องสมุดได้ด้วย หน้าลิขสิทธิ์จะอยู่ด้านหลังของปกใน ในกรณีของปกในหลายแผ่น หน้านี้จะอยู่หลังปกในแผ่นหลังสุด

7. หน้าอุทิศ (Dedication Page) เป็นหน้าที่ของผู้แต่งระบุว่า อุทิศผลงานให้แก่ ผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวกันหรือหลายคน หรืออุทิศให้แก่สถาบันก็ได้ หน้าอุทิศนี้ใช้หน้าหนังสือ 1 หน้า ถึงแม้ว่าจะพิมพ์ตัวหนังสือไม่กี่คำ ก็จะใช้เนื้อที่ทั้งหน้า และต้องอยู่ลำดับถัดจากหน้าลิขสิทธิ์ การออกแบบมักจัดให้ดูเป็นทางการเคารพ มีลักษณะเป็นอนุสรณ์แก่บุคคลหรือสถาบันที่อุทิศให้

8. คำนิยม (Foreword) หมายถึง คำที่บุคคลเขียนนำเกี่ยวกับเนื้อหาหนังสือ หรือผู้แต่ง คำนิยมนี้จะต้องอยู่ก่อนคำนำของผู้แต่ง ถ้ามีผู้เขียนคำนิยมหลายคนจะต้องเรียงลำดับตามความสำคัญของบุคคลเขียนคำนิยม

9. คำนำ (Preface) หมายถึง ข้อความที่ผู้เขียนแต่งขึ้น เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านทราบถึงแรงบันดาลใจหรือสิ่งที่ยากให้ผู้อ่านทราบ ก่อนที่จะเริ่มอ่านเนื้อเรื่อง อาจจะเป็นการขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องหรือช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ ถ้าเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์โดยสถาบัน อาจมีคำนำของสถาบัน คำนำของบรรณาธิการหรือผู้จัดพิมพ์ แล้วจึงเป็นคำนำของผู้เขียน

10. สารบัญ (Table of Contents) หมายถึง รายชื่อของบท และเรื่องเรียงตามลำดับ เพื่อบอกแก่ผู้อ่านว่าในหนังสือเล่มนั้นประกอบ ด้วยบทและเรื่องใดบ้าง แต่ละเรื่องอยู่ที่หน้าใด เพื่อให้ผู้อ่านเปิดหาได้สะดวก การออกแบบจึงควรให้สะดวกแก่การเปิดหาได้โดยง่าย มีลักษณะสบายตา

11. สารบัญภาพ (Table of Illustrations) หนังสือบางเล่มที่มีภาพเป็นส่วนสำคัญและมีภาพจำนวนมาก จำเป็นต้องมีสารบัญภาพ เพื่อให้ผู้อ่านพลิกดูได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. เนื้อเรื่อง (Contents) เป็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสำคัญของหนังสือ สำหรับส่วนเนื้อเรื่องนี้ อาจแบ่งออกเป็นภาค (Part) เป็นตอน (Section) เป็นบท (Chapter) หรือแบ่งเป็นข้อย่อยๆก็ได้ อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงหลักการอ่านที่ง่าย เพื่อผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้โดยสะดวก

13. ภาคผนวก (Appendix) เป็นส่วนที่ไม่ใช่เนื้อหาโดยตรง แต่เป็นการอธิบายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง หนังสือบางเล่ม จำเป็นต้องมีคำชี้แจงประกอบในเนื้อหาของเรื่องเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องดีขึ้นส่วนที่เป็นภาคผนวกพวกนี้อาจจะเป็นระเบียบ กฎหมายคำอธิบาย ที่ต้องใช้รายละเอียดมากเกินกว่าจะทำได้เป็นเชิงอรรถของท้ายหน้าได้

14. บรรณานุกรม (Biographies) หนังสือวิชาการจะต้องแจ้งถึงที่มาของเนื้อหาที่ได้มีการอ้างอิงมาจากผลงานของบุคคลอื่น โดยระบุ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ เพื่อให้ผู้อ่านทราบ นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ ในการที่จะหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนั้นด้วย

15. ดัชนี (Index) หมายถึงหน้าที่จัดเรียงหัวข้อสำคัญของเรื่องในหนังสือ ชื่อบุคคล สถานที่หรือหัวข้อรายละเอียดที่สำคัญของ เนื้อหา ในหนังสือนั้นโดยจัดเรียงตามลำดับอักษรแล้ว บอกเลขหน้าให้รู้ว่าเรื่องนั้นๆจะอ่านได้จากหน้าใดในหนังสือเล่มนั้น

องค์ประกอบดังกล่าวในหนังสือแต่ละเล่มอาจไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเป็นหนังสือประเภทใดหากเป็นหนังสือประเภทวิชาการ สารคดี อาจจะมีองค์ประกอบครบถ้วนดังกล่าวข้างต้น แต่สำหรับหนังสือบันเทิงคดีเช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หรือหนังสือบทกลอนต่างๆ อาจจะไม่มีส่วนสารบัญ ภาคผนวก บรรณานุกรม และดัชนีก็เป็นได้

ประเภทของหนังสือ

การแบ่งตามเนื้อหากว้างๆ ได้แก่

1. หนังสือตำราและสารคดี ตำราเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นตามหลักสูตรการเรียนการสอน ในระดับและแขนงวิชาต่างๆมีเนื้อหาวิชาการล้วน และมีลักษณะเหมือนหนังสือสารคดี คือ มุ่งให้ความรู้ ต่างกันแต่ว่าหนังสือสารคดีนอกจากจะให้สาระ ประโยชน์ในขอบเขตที่ไม่จำกัดแล้ว ยังให้ความเพลิดเพลินจากสำนวนภาษาลีลาการเขียน หรือเนื้อหาด้วย

2. หนังสือบันเทิงคดี หรือนวนิยาย คือ หนังสือที่เขียนขึ้นจากประสบการณ์หรือจินตนาการของผู้ประพันธ์โดยอาศัยเค้าโครงชีวิตจริงของชีวิตและ สังคมมุ่งหมายให้ความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตเพลินกระทบอารมณ์ผู้อ่านเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านเป็นสำคัญในขณะที่เดียวกัน ผู้อ่านจะได้รับข้อคิดคติชีวิตที่น่าสนใจซึ่งผู้เขียนแทรกไว้ในเรื่องด้วย

การแบ่งตามเนื้อหาย่อยๆ ได้แก่

1. หนังสือสารคดี (Non - Fiction) หมายถึง หนังสือที่ให้ความรู้ในด้านต่างๆ แบ่งเป็น หนังสือตำรา หนังสืออ่านประกอบ หนังสือความรู้ทั่วไป และหนังสือทางด้านสันตนาการ ได้แก่

1.1 หนังสือตำรา (Text Book) หมายถึง หนังสือแบบเรียนวิชาต่างๆ ที่มีการเรียน การสอนตามหลักสูตร

1.2 หนังสืออ่านประกอบ (External Reading) หมายถึง หนังสือนอกเหนือไปจาก หนังสือตำราแบบเรียน แต่เป็นหนังสือที่มีคุณค่าทาง วิชาการเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตาม หลักสูตร

1.3 หนังสือความรู้ทั่วไป (General Book) หมายถึง หนังสืออื่นๆ นอกเหนือไปจาก หนังสือตำรา และหนังสืออ่านประกอบดังได้ กล่าวมาแล้ว

1.4 หนังสือทางด้านสันตนาการ (Recreational Book) หมายถึง หนังสือที่อ่าน เพื่อผ่อนคลายอารมณ์แต่มี คุณค่าทางวิชาการ เช่น หนังสือทางด้านศิลปะและวรรณกรรมต่างๆ

2. นวนิยาย (Fiction) นวนิยายคือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียน เรียบเรียงขึ้นเพื่อ ความเพลิดเพลิน

3. หนังสืออ้างอิง (Reference Book) หมายถึง หนังสือที่ช่วยตอบปัญหาทั้งทางด้าน วิชาการและเรื่องทั่วไป ผู้อ่านใช้ประกอบหรือค้นคว้าในบางเรื่องบางตอนการแบ่งประเภทของ หนังสือตามเนื้อหานั้นหากจะแบ่งให้ละเอียดก็อาจจะแบ่งย่อยออกไปได้อีก ซึ่งเป็นลักษณะ เดียวกับการที่ห้องสมุดจัดแบ่งหนังสือออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ เช่น การศึกษา กฎหมาย วรรณคดี ศิลปะ เป็นต้น

การแบ่งตามลักษณะการแต่ง

1. ร้อยแก้ว (Prose) คือหนังสือที่ใช้ความเรียง ไม่มีการกำหนดลักษณะบังคับในการแต่ง แต่ประการใด หนังสือส่วนใหญ่จะแต่งด้วยร้อยแก้ว ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือสารคดี หรือนวนิยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ร้อยกรอง (Verse) ตำราเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นตามหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับ และแขนงวิชาต่างๆมีเนื้อหาวิชาการล้วน และมีลักษณะเหมือนหนังสือสารคดี คือ มุ่งให้ความรู้ ต่างกันแต่ว่าหนังสือสารคดีนอกจากจะให้สาระประโยชน์ ในขอบเขตที่ไม่จำกัดแล้ว ยังให้ความเพลิดเพลินจากสำนวนภาษาลีลาการเขียน หรือเนื้อหาด้วย

หลักการออกแบบ

ความหมายของการออกแบบ

หนังสือเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกันตลอดทั้งเล่ม เย็บรวมเป็นรูปเล่มถาวร มี ส่วนประกอบของรูปเล่มที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ปกหน้า ปกใน คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม เป็นต้น และการออกแบบเป็นการวางแผน หรือความตั้งใจว่าจะดำเนินการอย่างไร อย่างหนึ่งที่เป็นระบบ และมีแบบแผนที่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้ ในการให้คำจำกัดความคำว่า "การ ออกแบบ" นั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

นวนน้อย บุญวงศ์ (2542) ได้ให้ความหมายของการออกแบบไว้เป็น 2 แนวทาง แนวทาง แรกเมื่อเป็นคำนาม หมายถึง ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากทั้งสองกระบวนการ คือ กระบวนการออกแบบซึ่งยังอยู่ในรูปของแนวความคิด แบบร่างตลอดจนต้นแบบ และจาก กระบวนการผลิตซึ่งอยู่ในรูปของผลผลิตที่เป็นวัตถุของผลิตภัณฑ์ต่างๆ แนวทางที่สองเมื่อเป็น คำกริยา หมายถึง กระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดเป็นผลผลิตที่กล่าวถึงในแนวทางแรก

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2528) ได้ให้ความหมายของการออกแบบ หมายถึง การใช้ความคิด ในการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการเลือก การจัดวัสดุและเครื่องมือเพื่อสร้างงานศิลปะที่มี รูปลักษณะให้เหมาะสมกับหน้าที่ในด้านความงามและอรรถประโยชน์ หรือการสร้างสรรค์งานศิลปะ บริสุทธิ์ที่มีความหมายในด้านความงาม ความซาบซึ้ง ความสะเทือนใจ เพื่อให้เกิดความนิยม

วิฒนะ จุฑะวิภาต (2527) ได้ให้ความหมายของการออกแบบ หมายถึง การออกแบบจะ เกี่ยวข้องกับการควบคุมและความรู้ในหน้าที่ของเครื่องมือต่างๆ ซึ่งใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่ ที่มากกว่านั้นคือ การออกแบบเป็นสิ่งที่เจริญเติบโตได้ สร้างความหวัง ความฝัน ความต้องการ และแรงบันดาลใจให้กับมนุษย์

ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม (2537) ได้ให้ความหมายของการออกแบบ (Design) ซึ่งมีรากศัพท์ มาจากภาษาละตินว่า "designare" หมายถึง การกำหนดออกมา กะ หรือขีดเขียนไว้ เป้าหมายที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้แสดงออกมา อาจเป็นโครงการ รูปแบบ หรือแผนผัง โดยผู้ออกแบบได้กำหนดขึ้นมาด้วยท่าทาง ถ้อยคำ เส้น สี แสง รูปร่าง โครงสร้าง ลักษณะพื้นผิวตามหลักเกณฑ์

ดังนั้นการออกแบบหนังสือ (Book Design) หมายถึงการกำหนดความคิดรวบยอดการ วางแผน และกำหนดโครงสร้างทางกายภาพของเล่มหนังสือ โดยคำนึงถึงการจัดวางองค์ประกอบ ต่างๆ ของหนังสือให้เป็นรูปเป็นร่าง และได้สัดส่วนของหนังสือที่ออกมาเป็นระเบียบ สวยงาม อ่าน ง่าย และมีความน่าสนใจ ตลอดจนมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการจัดพิมพ์หนังสือนั้นๆ

องค์ประกอบมูลฐานของการออกแบบ

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2544) การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Composition) เป็นการจัดการกระทำต่อ ส่วนประกอบของงานออกแบบ หรือองค์ประกอบมูลฐานของงานออกแบบ (Element of design) เพื่อให้เกิดคุณค่าทางศิลปะและความงาม ซึ่งการจัดองค์ประกอบศิลป์นับได้ว่าเป็นหัวใจของงาน ออกแบบ

สำหรับองค์ประกอบมูลฐานของการออกแบบนั้นหมายถึงสิ่งที่ปรากฏแก่สายตารอบๆ ตัว โดยผู้ออกแบบสามารถนำมาประสมประสานให้เกิดเป็นผลงาน ดังนั้นผู้ออกแบบจึงจำเป็นต้อง ศึกษาวิเคราะห์ถึงคุณสมบัติและบทบาทขององค์ประกอบมูลฐานต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่าง แท้จริงในข้อดีและข้อจำกัดต่างๆ เพื่อจะได้นำข้อดีขององค์ประกอบมูลฐานมาใช้กับงานออกแบบ อย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามหลีกเลี่ยงข้อจำกัดขององค์ประกอบมูลฐานเพื่อไม่ให้เกิดการทำลาย หรือลดคุณค่าของงานออกแบบ

องค์ประกอบมูลฐานของการออกแบบ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญดังนี้

1. จุด (Dot) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการออกแบบ เพราะจุดเป็นต้น กำเนิดของเส้น และน้ำหนักของภาพ ดังจะเห็นได้ว่าเป็นการพิมพ์ภาพโทนต่อเนื่อง (Half tone) การ เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ในภาพเป็นการใช้จุด ในบริเวณที่เป็นน้ำหนักอ่อนเกิดจากจุด หรือเม็ดสกรีนที่ เล็กและห่าง ส่วนในบริเวณที่มีน้ำหนักเข้มจะประกอบด้วยจุดที่มีขนาดใหญ่และหนาแน่น จะเห็น ได้ว่าจุดสร้างสวยงามในธรรมชาติให้เกิดขึ้นอีกมากมาย อาทิ ลายจุดบนผิวหนังของเสือดาว จุด บนปีกผีเสื้อ จุดบนใบไม้ จุดที่เกิดจากก้อนกรวด เม็ดทราย เป็นต้น

2. เส้น (Line) เส้นเกิดจากการเดินทางหรือต่อเนื่องของจุดในลักษณะทิศทางเดียวกันไม่ปะปะกระจัดกระจาย ในการออกแบบเส้นอาจเกิดจากการลากพู่กัน (Brush stroke) การขีดขีดด้วยดินสอ ปากกา ชอล์ก ของแหลมคม เป็นต้น

Siebert & Ballard (1992) นักออกแบบถือว่าเส้นเป็นองค์ประกอบมูลฐานที่สำคัญ เนื่องจากเส้นเป็นต้นกำเนิดของรูปร่าง รูปทรงทิศทาง พื้นผิว และแสงเงาในภาพได้ เส้นในงานออกแบบประกอบด้วยเส้นหลักที่สำคัญได้แก่ เส้นนอน เส้นตั้ง เส้นเฉียง เส้นโค้ง เส้นซิกแซก และเส้นคลื่น

3. ระนาบ เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากเส้นที่ขยายตัว หรือกลุ่มของจุดเกิดความกว้าง ความยาวเป็นองค์ประกอบที่เป็นสองมิติ ระนาบมีอิทธิพลในภาพเป็นอย่างมาก เพราะมักจะครองพื้นที่โดยรวมของภาพเอาไว้ เมื่ออยู่ในภาพตัวระนาบที่เรามียู่มากจะมีรูปร่าง (Shape) ต่างกันออกไป รูปร่างแต่ละชนิดก็มีความหมายและให้ความรู้สึกแตกต่างกัน ระนาบรูปร่างต่างที่เรามักพบเห็นได้แก่

วงกลม (Circle) ให้ความรู้สึกเป็นศูนย์กลาง เป็นที่รวมความสนใจหรือการปกป้องคุ้มครอง

สี่เหลี่ยม (Square) ให้ความรู้สึกสงบ มั่นคง เป็นระเบียบ ถ้าวางตามแนวตั้งฉาก ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว สร้างจุดสนใจได้ดี ถ้าวางทแยงสามารถจัดเป็นกลุ่มก้อนให้ลงตัวได้ง่าย

สามเหลี่ยม (Triangle) ให้ความรู้สึกหยุดนิ่ง มั่นคง แต่ที่ส่วนปลายมุมทั้งสามด้านให้ความรู้สึกถึงทิศทางความเฉียบคม และมีแรงผลักดัน

หกเหลี่ยม (Hexagon) ให้ความรู้สึกถึงการเชื่อมโยง การเป็นหน่วยย่อยหน่วยหนึ่ง Modular ที่สามารถต่อไปได้อย่างไม่สิ้นสุดไม่มีขอบเขต

4. เนื้อสี (Hue) สีเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญในการออกแบบ สีมีอิทธิพลในเรื่องของอารมณ์การสื่อความหมายที่เด่นชัด และกระตุ้นการรับรู้ของคนเราได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เรื่องของสียังเป็นเรื่องสำคัญในการออกแบบ เพื่อความสวยงาม สื่อความหมายงานบางชิ้นที่ออกแบบมาดี แต่ถ้าใช้สีไม่เป็น อาจทำให้งานที่ทำมาทั้งหมดพังได้ง่ายๆ ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องรู้จักสี และเลือกใช้สีให้เป็น เนื้อสี หรือ Hue คือความแตกต่างของสีบริสุทธิ์แต่ละสี ซึ่งเราจะเรียกเป็นชื่อสี

เช่น สีแดง สีนํ้าตาล สีม่วง เป็นต้น โดยแบ่งเนื้อสีออกเป็น 2 ชนิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 สีของแสง (Coloured light) คือความแตกต่างสั้นยาวของคลื่นแสงที่เรามองเห็น เริ่มจากสีม่วงไปสีแดง (เหมือนรุ้งกินน้ำที่เรามองเห็นหลังฝนตก)

4.2 สีของสาร (Coloured pigment) คือสีที่เรามองเห็นบนวัตถุต่างๆ ซึ่งเกิดจากการดูดซึมและสะท้อนของความยาวคลื่นแสง จากการที่เรามองเห็นสีของสารต่างๆ จึงค้นพบว่า มีอยู่ 3 สี ที่เป็นต้นกำเนิดของสีอื่นๆ ที่ไม่สามารถสร้างหรือผสมให้เกิดจากสีอื่นได้ หรือที่เรียกกันว่า “แม่สี” ได้แก่ แดง เหลือง น้ำเงิน

5. การผสมสี สีต่างๆ ที่เรามองเห็นเกิดจากการผสมสีใน 2 รูปแบบ คือ

5.1 การผสมสีแบบบวก (Additive Color Mixing) เป็นการผสมสีของ “แสง” แสงสีขาวยุติกันที่เห็นทั่วไปนั้นประกอบด้วยแสงที่มีความยาวคลื่นต่างกัน ซ้อนทับรวมตัวกันเกิดเป็นสีสั้นต่างๆ จึงเรียกว่า “สีแบบบวก” โดยมีแม่สีพื้นฐานคือ สีแดง สีเขียว และสีน้ำเงิน (Red Green and Blue) เมื่อสามสีนี้ผสมกันจะได้สีขาว หลักการนี้นำไปใช้กับการมองเห็นสีที่เกิดจากการผสมกันของแสง เช่น จอมอนิเตอร์ จอโทรทัศน์ ที่เรียกว่า RGB Mode

5.2 การผสมสีแบบลบ (Subtractive Color Mixing) เป็นสีที่เกิดจากการดูดกลืนแสงสะท้อนจากวัตถุ คือเมื่อมีแสงสีขาวตกกระทบวัตถุสีต่างๆ คลื่นแสงบางส่วนจะถูกดูดกลืนไว้ และสะท้อนเพียงบางสีออกมา จึงเป็นที่มาของชื่อ “สีแบบลบ” มีแม่สีคือ สีฟ้าแกมเขียว (Cyan) สีม่วงแดง (Magenta) และสีเหลือง (Yellow) เมื่อสามสีผสมกันจะเป็นสีดำเพราะแสงถูกดูดกลืนไว้หมด ไม่มีแสงสะท้อนมาเข้าตา จึงไม่เกิดสีอะไร ตาจึงเห็นเป็นสีดำหลักการนี้ได้นำไปใช้กับการผสมสี เพื่อใช้ในการพิมพ์โดยใช้แม่สี แต่เพิ่มสีดำขึ้นมาอีกสีหนึ่งผสมกันเป็นโทนต่างๆ โดยใช้เม็ดสกรีนทำให้ภาพมีสีสันสมจริง ดังนั้น หากต้องทำงานเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ ต้องเตรียมภาพด้วยระบบสีนี้ ซึ่งในโปรแกรมเรียกว่า CMYK Mode

6. วงจรสี (Colour Wheel) วงจรสี คือ การวางเนื้อสีเรียงกันตามการผสมสีของสารที่เรามองเห็น โดยตัวอย่างขอแบบจำลองวงจรสีจะหยิบยกมาศึกษากันนี้ เป็นแบบ 12 สี มาตรฐานที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

6.1 สีปฐมภูมิ (Primary Colors) คือ แม่สี 3 สี ได้แก่ แดง เหลือง น้ำเงิน เป็นผลต้นกำเนิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 สีทุติยภูมิ (Secondary Colors) คือ สีที่ได้จากการผสมแม่สีเข้าด้วยกัน จนได้สีส้ม เขียว ม่วง

6.3 สีตติยภูมิ (Tertiary Colors) คือ สีที่ได้จากการผสมแม่สีและสีขั้นที่ 2

7. น้ำหนักสี (Value) น้ำหนักสี (Value) คือ เรื่องของความสว่างของสี การเพิ่มขาว หรือเติมดำลงในเนื้อสีที่เรามีอยู่ และการปรับเปลี่ยนน้ำหนักสีนี้เองที่ทำให้ภาพดูมีมิติ หรือที่เราเรียกกันว่า โทน (Tone) ซึ่งบางครั้งสร้างความน่าสนใจ และความสมจริงให้กับงานที่เราออกแบบได้

8. ความสดของสี (Intensity/Saturation) หรือบางคนอาจเรียกว่า ความอึมตัวของสี เป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในการออกแบบ การใช้สีบางครั้งเราอาจจะต้องลดหรือเพิ่มความสดของสีใดสีหนึ่ง หรือ ทั้ง 2 สีเลยก็ได้ ในกรณีลดความสดของสี เพื่อไม่ให้ภาพงานที่ออกมานั้นดูดูจืดจางเกินไป อาจเรียกอีกอย่างว่า เป็นการเบรกสีก็ได้ ในการเบรกสีของงานศิลปะ

9. การเลือกสีมาใช้งาน (Colour for Design) การเลือกใช้สีสามารถแบ่งออกตามคุณสมบัติของสี ได้แก่

9.1 การเลือกเนื้อสี (Choose Hue) ในการเลือกเนื้อสีมาใช้งานเราจะเลือกจาก

- ความหมายของเนื้อสีแต่ละสีที่มี
- เลือกเนื้อหาที่อยู่ด้วยกันแล้วดูดีเหมาะสม หรือเลือกสีในโครงสร้างสี

9.2 สีและความหมาย (Colour Meaning) สีมีความหมายในตัวเอง ซึ่งความหมายเหล่านี้อ้างอิงจากประสบการณ์ในการเห็นสีสันของสิ่งต่างๆ หรือบางสีที่ถือกันว่ามี ความหมายอย่างนั้นอย่างนี้ โดยหาหลักฐานอ้างอิงไม่ได้ก็มี ความหมายของสีนั้นจึงไม่ใช่หลักตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงความหมายได้ตามกาลเวลาที่ผ่านไป แต่ก็ควรที่จะรู้ความหมายของสีหลักๆ ซึ่งเป็นความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจตรงกัน เพื่อประโยชน์ในการออกแบบภาพงานกราฟิกให้สื่อความหมายได้ในระดับหนึ่ง

สีแดง อ้างอิงมาจากดวงอาทิตย์ และไฟ ซึ่งให้ความสว่าง ความร้อน ทำให้เมื่อเห็นสีแดง เราจะรับรู้ได้ว่าสีแดงคือ ความร้อน พลังงาน ความแรงที่มีอยู่ อีกทั้งในความเชื่อของชาวจีน สีแดงยังเป็นสิริมงคล นักออกแบบหลายคนจึงหยิบจุดนี้มาออกแบบเอาใจลูกค้า

สีน้ำเงิน ให้ความหมายของความเยียบสงบ ความสุขุม ความมีราคา ให้

อารมณ์หรูหรา มีระดับ บางครั้งก็สื่อถึงความสุภาพ ความหนักแน่น ผู้ชาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีเหลือง ให้อารมณ์ของความสดใส ปลอดภัย สีเหลืองดึงดูดสายตาได้ดี และมองเห็นได้แต่ไกล ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าป้ายร้านอาหารส่วนใหญ่จึงมักมีสีเหลืองไม่ว่าจะเป็นตัวหนังสือ หรือแผ่นพื้น เพื่อดึงดูดสายตาลูกค้าที่เดินผ่านไปผ่านมา

สีส้ม ให้ความรู้สึกดึงดูด ทันสมัย สดใส กระฉับกระเฉง มีพลัง

สีเขียว มาจากสีของต้นไม้ เป็นสีที่หมายถึงธรรมชาติความเย็นสบาย ความชุ่มชื้น ความสบายตา

สีม่วง เป็นสีที่ให้อารมณ์หนักแน่น มีเสน่ห์ ความลับ สิ่งที่ปกปิด

สีชมพู ให้ความรู้สึกถึงความอ่อนหวาน นุ่มนวล ความรัก อบอุ่น ผู้หญิง

สีน้ำตาล ให้ความหมายถึงความสงบ ความเรียบ ความเป็นผู้ใหญ่ความเก่าแก่ โบราณ บางครั้งก็สื่อไม้ แผ่นไม้

สีฟ้า ให้ความรู้สึกโปร่ง โล่งสบายตา สืบเนื่องมาจากท้องฟ้าที่เราเห็นกันอยู่ทุกวัน ในบางครั้งก็หมายถึงความนุ่มนวล ความสุขสบาย

สีเงิน มาจากวัสดุประเภทมันวาว เช่น อะลูมิเนียม ซึ่งเป็นวัสดุใหม่ที่นิยมนำมาใช้ ปัจจุบันมีราคาแพง ดังนั้นมันจึงแทนความรู้สึก ทันสมัย และมีคุณค่า

สีทอง อ้างอิงมาจากแร่ทองคำ จึงเป็นตัวแทนของความหมายว่าความมีคุณค่าความมีราคาแพง ความหรูหรา

สีขาว สื่อถึงความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความโล่ง

สีเทา ให้ความรู้สึกถึงอารมณ์เศร้า หม่นหมอง ไร้อิทธิพล บางครั้งสื่อถึงความเป็นกลาง

สีดำ มาจากความมืด ความไม่เห็น ซึ่งซ่อนความไม่รู้ ความน่ากลัวเอาไว้

9.3 การเลือกน้ำหนักสี (Choose value) การเลือกน้ำหนักสีจะเป็นขั้นตอนถัดมา หลังจากเราเลือกสีได้แล้ว น้ำหนักของสีมีอิทธิพลต่อความมืด ความสว่างในภาพ ซึ่งให้อารมณ์ของภาพที่แตกต่างกันไป

9.4 การเลือกความสดของสี (Choose saturation) การเลือกความสดของสี เป็นเรื่องสุดท้ายในการเลือกสีเพื่อการออกแบบงานสีที่มีความสดสูง จะให้ความรู้สึกรุนแรง ตื่นตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สะดุดตา ในขณะที่สีที่มีความสดน้อยหรือสีหม่น จะให้ความรู้สึกสงบไม่โดดเด่น หม่นหมอง เศร้า ถ้าสีที่มีความสดอยู่ในระดับกลางจะให้ความรู้สึกสบายตา

10. การวางโครงสี (Colour Schematic) เรื่องสำคัญที่สุดในการใช้สี คือ การนำเอาสีไปใช้ในการออกแบบ หลายคนไม่รู้จะใช้สีอย่างไรดี ดังนั้นจึงมีทฤษฎีของการใช้สี หรือการเลือกสีมาใช้ร่วมกันในภาพเพื่อให้ภาพออกมาดูดี เรียกว่า Colour Schematic หรือการวางโครงสี (เรียกอีกอย่างว่า การจับคู่สี)

10.1 Monochrome หรือโครงสีเอกรงค์ คือมีเนื้อสี (Hue) เดียว แต่ให้ความแตกต่างด้วยน้ำหนักสี (Value) สีเอกรงค์นี้ให้อารมณ์ความรู้สึกสุขุม เรียบร้อยเป็นสากล ไม่ฉูดฉาดสะดุดตา และในด้านการออกแบบเป็นการใช้คู่สีที่ง่ายที่สุดแล้วออกมาดูดีเลือกแค่สีเดียวแล้วนำมาผสมขาวผสมดำ หรือปรับค่าความสว่าง Brightness เพื่อเปลี่ยนน้ำหนักสี Analogous)

10.2 Analogous หรือโครงสีข้างเคียง คือสีที่อยู่ติดกันในวงจรัส จะเป็นทีละ 2 หรือ 3 หรือ 4 สีก็ได้ แต่ไม่ควรมากกว่านี้เพราะสีอาจจะหลุดจากความข้างเคียง หรือหลุดออกจากโครงสีนี้ได้

10.3 Dyads หรือโครงสีคู่ตรงข้าม Complementary Colour คือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรัส การเลือกใช้สีคู่ตรงข้ามจะทำให้งานที่ได้มีความสะดุดตาในการมอง แต่ก็ต้องระวังการใช้สีคู่ตรงข้าม เพราะการเลือกใช้สีคู่ตรงข้ามด้วยกันนั้นถ้าเราหยิบสี 2 สี ที่ตรงข้ามกันมาใช้ในพื้นที่พอๆ กัน งานนั้นจะดูไม่มีเอกภาพ ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการทำงานศิลปะ ดังนั้นจึงควรแบ่งพื้นที่ของสีในภาพของการใช้สีใดสีหนึ่งมากกว่าอีกสีหนึ่ง ซึ่งโดยประมาณมักจะใช้สีหนึ่ง 70 % อีกสีหนึ่ง 30 % ภาพที่ได้ก็จะคงความมีเอกภาพอยู่

11. ความมีเอกภาพ (Unity) เมื่อพูดถึงเรื่องการจัดองค์ประกอบ เราจะต้องซึมซับหลักการอยู่ 2 ข้อ ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดองค์ประกอบในงานศิลปะ คือ

11.1 เอกภาพ (Unity) ถือได้ว่าเป็นกฎเหล็กของศิลปะ และเป็นหลักสำคัญในการจัดองค์ประกอบ ความมีเอกภาพ หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นจุดเริ่มแรกในการจัดองค์ประกอบให้กับงานออกแบบ วิธีสร้างเอกภาพ หรือสร้างความกลมกลืนให้กับงานออกแบบมีอยู่ 3 ข้อคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การสร้างความใกล้ชิดให้กับองค์ประกอบ วิธีที่ง่ายที่สุดในการสร้างเอกภาพให้กับงานคือ การจัดองค์ประกอบที่มีอยู่ให้สอดคล้องกัน แต่ละองค์ประกอบจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปไม่ได้ การวางองค์ประกอบให้ใกล้ชิดกันจะทำให้ผู้ชมงานรู้สึกได้ว่า องค์ประกอบต่างๆ เป็นพวกเดียวกันเกิดภาพรวมที่มีเอกภาพ

- สร้างความซ้ำกันขององค์ประกอบ (Repetition) การจัดวางองค์ประกอบให้มีการซ้ำกันไปเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเส้น จุด สี หรือ ลักษณะของผิวสัมผัส ฯลฯ ทำให้รู้สึกถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกันเกิดเอกภาพขึ้นในงาน

- สร้างความต่อเนื่องขององค์ประกอบ (Continuation) ความต่อเนื่องมาจากเส้นหรือทิศทางขององค์ประกอบที่อยู่ภายในภาพ ซึ่งนำสายตาของผู้ชมให้เดินทางตามทีผู้ออกแบบกำหนดไว้ เมื่อได้มองภาพที่มีองค์ประกอบไหลต่อเนื่องกัน ทำให้กระบวนการรับรู้ของคนเราสร้างเรื่องราวต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งทั้งหมดทำให้เกิดภาพรวมที่มีเอกภาพขึ้นในใจ

11.2 ความสมดุลหรือความถ่วง (Balancing) เป็นหลักทั่วไปของงานศิลปะที่จะต้องดูความสมดุลของงานนั้นๆ ความรู้สึกทางสมดุลของงานนี้เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในส่วนของการคิดในเรื่องของความงามนั้นๆ มีหลักความสมดุลอยู่ 3 ประการ

- ความสมดุลในลักษณะเท่ากัน (Symmetry balancing) คือมีลักษณะเป็นซ้าย-ขวา บน-ล่าง เป็นต้น ความสมดุลในลักษณะนี้ดูแล้วเข้าใจง่าย การออกแบบที่เน้นจังหวะ สีลา ความเป็นเอกภาพ และความกลมกลืน

- ความสมดุลในลักษณะไม่เท่ากัน (Non-symmetry balancing) คือมีลักษณะสมดุลกันในตัวเองไม่จำเป็นต้องเท่ากัน แต่ดูในด้านความรู้สึกแล้วเกิดความสมดุลกันในตัว ลักษณะการสมดุลแบบนี้ผู้ออกแบบจะต้องดูให้แน่ใจในความรู้สึกของผู้พบเห็นด้วย ซึ่งความสมดุลในลักษณะที่แตกต่างกันได้ เช่น ใช้ความสมดุลด้วยผิว (Texture) ด้วยแสงและเงา (Shade) หรือด้วยสี (Colour) การออกแบบประติมากรรมที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและความสมดุล

- จุดศูนย์ถ่วง (Gravity balance) การออกแบบใดๆ ที่เป็นวัตถุตั้งของ

และงานการทรงตัวจำเป็นที่ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วง ได้แก่ การไม่โยก เอียง หรือให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้สึกไม่มั่นคงแข็งแรง ดังนั้นหากมีสิ่งใดที่ต้องการจุดศูนย์ถ่วงแล้วผู้ออกแบบจะต้องระมัดระวังในส่วนนี้ให้มาก เช่น แก้วจะต้องตั้งตรงยึดมั่นทั้งสี่ขาเท่าๆ กัน การทรงตัวของคนถ้ายืนสองขาจะต้องมีน้ำหนักลงที่เท้าทั้งสองข้างเท่าๆ กัน ถ้ายืนเอียงหรือพิงฝาผนังน้ำหนักตัวก็จะลงที่เท้าข้างใดข้างหนึ่ง และส่วนหนึ่งก็จะลงที่หลังพิงฝาผนัง เรื่องของจุดศูนย์ถ่วงจึงหมายถึงการทรงตัวของวัตถุสิ่งของนั่นเอง

การกำหนดและวางแผนก่อนการออกแบบหนังสือ

จันทรา ทองประยูร (2537) ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจหนังสือ ก่อนอื่นนักออกแบบจะต้องหาข้อมูลจากผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ ถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนหรือจัดทำหนังสือ และต้องทราบถึงลักษณะกลุ่มเป้าหมายว่าเจตนาจะมุ่งที่ใครเป็นหลัก รวมทั้งคนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมความชอบไม่ชอบอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องทราบให้ชัดเจนว่าผู้เขียนมีความคิดหลัก หรือแนวคิดเบื้องหลังของหนังสืออย่างไร รวมทั้งเป็นหนังสือประเภทใด และควรจะมีบุคลิกภาพแบบไหน

2. กำหนดขนาดและรูปแบบของหนังสือ เมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์และนิตยสารแล้วหนังสือสามารถจัดทำได้หลายขนาด หลากหลายรูปแบบมากกว่า ซึ่งในการเลือกขนาดและรูปแบบที่เหมาะสมนั้นจะต้องดูจากวัตถุประสงค์ และประเภทของหนังสือเป็นหลัก ส่วนใหญ่แล้วจะต้องพยายามเลือกขนาดที่ตัดกระดาษได้โดยเหลือเศษน้อย เพื่อเป็นการประหยัดกระดาษและลดต้นทุน ขนาดของหนังสือที่เป็นที่นิยมกันมาก เช่น 5 x 7 นิ้ว (16 หน้ายก หรือ ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก), 5 x 8 นิ้ว (ขนาด A5 หรือ ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก) เป็นต้น

3. รูปแบบของหน้าปก การออกแบบปกหนังสือ (Cover Design) ปกหนังสือเป็นส่วนที่ห่อหุ้มส่วนที่เป็นเนื้อหา และแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาในเล่มกล่าวถึงเรื่องอะไร รายละเอียดบนแผ่นปกจะประกอบด้วยชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ ชื่อผู้ประพันธ์หรือชื่อผู้แปล และรูปภาพประกอบ ทั้งสามส่วนมีความสำคัญเท่ากัน ผู้ออกแบบจะต้องจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เหมาะสมสวยงามตามคุณลักษณะของการจัดวางองค์ประกอบ และคำนึงถึงลักษณะของหนังสือ ลักษณะของผู้บริโภค อาจมีหลักที่ต้องพิจารณาก่อนการดำเนินงานดังนี้

3.1 พิจารณาถึงประเภทหนังสือ หนังสือ แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะตัว และ

รูปแบบแตกต่างกันอย่างมาก วัตถุประสงค์ในการสร้างหนังสือก็ไม่เหมือนกัน เช่น หนังสือที่เป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำราอ้างอิง หนังสือวิชาการ แบบเรียน หนังสือโอกาสพิเศษ หนังสืออ่านเสริม นวนิยาย นิทานสำหรับเด็ก หนังสือภาพ หนังสือบันเทิง หนังสือกีฬา ฯลฯ การออกแบบหนังสือวิชาการหรือแบบเรียน มีลักษณะแบบเป็นทางการ รูปแบบตัวอักษรแบบเรียบ ๆ กำหนดภาพอยู่ในกรอบ หรือมีเฉพาะตัวอักษร ข้อความ หรือผู้แต่งเท่านั้น การออกแบบหนังสือบันเทิงเริงรมย์ กีฬา นวนิยาย หรือสารคดี จะมีรูปแบบอิสระ มีการออกแบบชื่อหนังสือที่แปลกตาออกไป การออกแบบจัดภาพประกอบปกก็เน้นความสวยงามมากกว่าการถ่ายทอดเนื้อหา เน้นสีที่สดใส สะดุดตา การจัดวางรูปแบบแตกต่างกันไปตามลักษณะของหนังสือ การออกแบบหนังสือสำหรับเด็ก เน้นที่รูปภาพประกอบบนปกที่มีความสวยงามเป็นหลัก ตัวอักษรเป็นแบบเรียบง่าย ดูสบายตา ไม่นิยมการจัดระเบียบและการกำหนดกรอบ ใช้สีที่สดใสเข้ม ฉูดฉาด รูปภาพคมชัดแสดงสาระของเรื่องราว

3.2 พิจารณาถึงบุคลิกของหนังสือ บุคลิกของหนังสือจะมีความแตกต่างกันตามประเภทของสาระเนื้อหา และเทคนิคการออกแบบ ในปัจจุบันการแข่งขันในเรื่องของหนังสือมีสูงมาก มีหนังสือที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันเกิดขึ้นมากมาย นักออกแบบจะต้องออกแบบหนังสือนั้นให้สวยงาม มีความโดดเด่น แปลกตามากกว่าคู่แข่ง

3.3 พิจารณาถึงแนวทางสร้างสรรค์รูปแบบ ควรยึดหลักการออกแบบ 3 ประการ คือ การจัดองค์ประกอบศิลป์ การออกแบบรูปภาพ และการกำหนดแบบตัวอักษรของหนังสือ ทั้งนี้หลักการทั้งหมดต้องให้สอดคล้องและเหมาะสมกับประเภทของหนังสือ และต้องสร้างรูปแบบแปลกใหม่ให้เกิดขึ้นเป็นบุคลิกเฉพาะตัวของหนังสือนั้นด้วย

3.4 พิจารณาถึงวิธีการผลิต การผลิตปัจจุบันค่อนข้างมีความสะดวก สามารถตอบสนองความต้องการของการผลิตงานพิมพ์ได้เป็นอย่างดี การออกแบบปกหนังสือที่ดีต้องไม่สร้างความยุ่งยากลำบากสิ้นในการพิมพ์และการผลิต เพราะถ้ามีหลายคำสั่ง ใช้วิธีการหลายอย่าง บางครั้งจะทำให้การผลิตมีโอกาสผิดพลาดได้

3.5 พิจารณาถึงวัสดุที่ใช้ทำปก ปกหนังสือมีหลายชนิด เช่น ปกแข็ง ปกอ่อน ปกกระดาษหุ้มด้วยกระดาษหรือผ้าไหม การกำหนดวัสดุกับการออกแบบต้องสอดคล้องกัน เช่น ปกพิมพ์ออฟเซต 4 สี ควรเลือกใช้กระดาษเนื้อแน่น ละเอียด เช่น กระดาษอาร์ต กระดาษนิวเอช ภาพจะได้มีความคมชัดสีสวยงดงาม ถ้าต้องการพิมพ์ปั๊มูน ควรกำหนดให้กระดาษมีความยืดหยุ่นสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้การป้อนมีความคมชัด นอกจากนี้ออกกระดาษแล้วก็ควรพิจารณาถึงขนาดกระดาษ และความหนาด้วย

การออกแบบจัดหน้า สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกันออกไปตามบุคลิก ของหนังสือนั้น ๆ การออกแบบจัดหน้าจะสอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและลักษณะของรูปเล่ม ซึ่งจะเปลี่ยนไปตลอดเวลา ในการคิดและวางแผนการออกแบบจึงควรศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้งาน และในการออกแบบการจัดหน้าก็มีบทบาทในอันที่จะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา ให้สื่อเหล่านั้นน่าสนใจยิ่งขึ้น พอจะแบ่งลักษณะการจัดหน้าได้เป็น 3 ลักษณะใน 3 กลุ่มสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือสำหรับเด็ก

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเห็ด

ความสำคัญของเห็ด

ชฎาพร นุชจิ้งหรีด (2549) เห็ด เป็นพืชชั้นต่ำซึ่งจัดเป็นราชนิดหนึ่ง ไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้ ไม่มีสารสีเขียว ต้องอาศัยสารอินทรีย์จากสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตอื่น ๆ เพื่อใช้ในการเจริญเติบโต มนุษย์สามารถนำมาใช้เป็นอาหารได้ เนื่องจากเห็ดเป็นอาหารที่มีรสชาติดี นอกจากเห็ดจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ในแง่ของอาหารและยาป้องกันรักษาโรคแล้ว เห็ดยังมีความสำคัญทางเศรษฐกิจอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมสำหรับการเพาะเห็ดหลายชนิด

Wongdian [ออนไลน์, 2551] มนุษย์ทั่วโลกรู้จักเห็ดมานาน ทั้งประเภทที่นำมาใช้เป็นอาหารและประเภทที่มีพิษ สายพันธุ์ของเห็ดมีมากกว่า 30,000 สายพันธุ์ กระจายอยู่ทั่วโลก ในจำนวนสายพันธุ์ดังกล่าวมีถึงร้อยละ 99 สายพันธุ์ ที่มนุษย์สามารถนำมาบริโภคเป็นอาหารได้ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 1 เป็นเห็ดที่มีพิษหรือเห็ดเมา ซึ่งถ้าบริโภคเข้าไปอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ เห็ดที่นำมาบริโภคเป็นอาหารในอดีตนั้นมีเพียงไม่กี่ชนิด เช่น เห็ดฝรั่งหรือเห็ดแชมปิญอง ซึ่งนิยมบริโภคกันมากในแถบยุโรป เห็ดหอมเป็นเห็ดที่ชาวจีนนิยมบริโภคกันมากที่สุด ส่วนคนไทยนั้นนิยมบริโภคเห็ดโคนหรือเห็ดฟาง แต่เนื่องจากเมื่อนำเห็ดมาประกอบอาหารแล้วมีรสชาติดี ให้คุณค่าทางอาหารสูงและเห็ดบางชนิดยังมีสรรพคุณเป็นยาป้องกันและรักษาโรคได้อีกด้วย จึงทำให้มีผู้นิยมบริโภคกันมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งในปัจจุบันพบว่าหลาย ๆ ประเทศเกือบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจและร่วมมือกันในการวิจัย ค้นคว้า ทดลอง คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์เห็ดให้มีจำนวนมากขึ้น

ลักษณะของเห็ด

นิรนาม [ออนไลน์, 2554] วงจรเห็ดทุกชนิดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเริ่มจากสปอร์ ซึ่งเมื่อตกไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะงอกเป็นใยรา และกลุ่มใยรา (Mycelium) แล้วรวมเป็นกลุ่มก้อนเกิดเป็นดอกเห็ด เมื่อดอกเห็ดเจริญเติบโตขึ้นจะสร้างสปอร์ ซึ่งจะปลิวหรือหลุดไปงอกเป็นใยราได้อีก หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป เป็นรูปร่างดอกเห็ดที่เรารู้จักกัน ตามแต่ลักษณะที่มองเห็นจากภายนอกแตกต่างกันออกไป

รูปร่างของดอกเห็ดจะมีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ชนิด บางชนิดมีรูปร่างลักษณะคล้ายร่มกาง บางชนิดเหมือนปะการัง บางชนิดเหมือนรังนก ซึ่งขนาดก็มีความแตกต่างกันออกไป มีทั้งขนาดเล็กเท่าหัวไม้ขีดไฟ ไปจนถึงขนาดใหญ่เท่าลูกฟุตบอล บ้างมีสีสดใส บ้างก็กลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม บางชนิดมีกลิ่นหอมชวนรับประทาน ส่วนบางชนิดมีกลิ่นเหม็นจนเวียนศีรษะ เห็ดแต่ละชนิดมีแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน บางชนิดเกิดขึ้นในป่า บนภูเขา บนพื้นดิน ตามทุ่งนา บนต้นไม้ เห็ดบางชนิดสามารถรับประทานได้ บางชนิดเป็นเห็ดพิษซึ่งหากรับประทานเข้าไปอาจส่งผลอันตรายถึงชีวิต

การจำแนกชนิดของเห็ด

นิรนาม [ออนไลน์, 2554] ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ตามความสามารถในการรับประทาน

- เห็ดรับประทานได้ (edible mushroom) ได้แก่ เห็ดที่เพาะเลี้ยงเป็นการค้า เช่น เห็ดฟาง เห็ดสกุลนางรม เห็ดหอม และเห็ดบางชนิดที่ไม่มีสปอร์พิษ เช่น เห็ดเผาะ เห็ดลม เห็ดโคน เป็นต้น

- เห็ดรับประทานไม่ได้หรือเห็ดพิษ (toadstools หรือ poisonous mushroom) ได้แก่ เห็ดพิษชนิดต่างๆ เช่น เห็ดระโงกหิน เห็ดกระโถงตีนดำ เป็นต้น

2. ตามสภาพที่ขึ้นอยู่ เป็นการแบ่งโดยอาศัยความสามารถในการใช้อาหารหรือตามวัสดุที่ใช้เพาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เห็ดที่เจริญได้ดีบนส่วนของพืช หรือพืชสด (Parasitic fungi) เช่น ท่อนไม้ ซีลี้อย ใต้แก้ว เห็ดสกุลนางรม เห็ดหูหนู เห็ดหูหนูขาว เห็ดหอม เห็ดหลินจือ เป็นต้น
 - เห็ดที่เจริญได้ดีบนวัสดุเพาะที่ผ่านการหมักเพียงบางส่วน (Saprophytic fungi) ใต้แก้ว เห็ดฟาง เห็ดถั่ว เห็ด stropharia เป็นต้น
 - เห็ดที่เจริญได้ดีบนวัสดุเพาะที่ต้องผ่านการหมักอย่างสมบูรณ์ เจริญได้ดีบนปุ๋ยหมัก (Saprophytic fungi) เช่น เห็ดแชมปิญอง เป็นต้น
 - เห็ดที่เจริญอยู่ร่วมกับรากไม้บางชนิดในลักษณะที่เป็นมัยคอร์ไรซา (Symbiotic fungi) ใต้แก้ว เห็ดตับเต่า เห็ดมอเรล เห็ด matsutake เห็ดทรัฟเฟิล เป็นต้น
 - เห็ดที่ขึ้นอยู่บนรังปลวก (Symbiotic fungi) ใต้แก้ว เห็ดโคน เป็นต้น
3. ตามคุณสมบัติที่ใช้ในการเจริญเติบโต
- เห็ดที่ชอบอุณหภูมิสูงเป็นเห็ดเขตร้อน (Tropical mushrooms) ใต้แก้ว เห็ดฟาง เห็ดนางรม เป็นต้น
 - เห็ดที่ชอบอุณหภูมิต่ำเป็นเห็ดเขตหนาว (Temperate mushroom) ใต้แก้ว เห็ดแชมปิญอง เห็ดหอม เห็ดเข็มทอง เป็นต้น
4. ตามการใช้ประโยชน์
- ใช้เป็นอาหารประเภทพืชผัก ใต้แก้ว เห็ดที่รับประทานได้ทั่วไป
 - ใช้เป็นยารักษาโรค หรือ สมุนไพร ใต้แก้ว เห็ดหอม เห็ดหูหนูขาว เห็ดหลินจือ เห็ดเข็มทอง เป็นต้น
 - ใช้สำหรับปรุงอาหาร หรือ เป็นเครื่องเทศ เช่น เห็ดหอม เป็นต้น
 - ใช้เป็นเห็ดประดับ เช่น เห็ดในสกุลเห็ดหลินจือ ใต้แก้ว Ganoderma neo-japonicum

เห็ดที่สามารถรับประทานได้

นิรนาม [ออนไลน์, 2553] เห็ด เป็นพืชสำคัญชนิดหนึ่งของป่าไม้ในประเทศไทย โดยปกติพบได้ในป่าทั่วไปของประเทศพบมากในฤดูฝน ใช้ในการทำอาหารทำได้หลายตำรับ และมีรสชาติอร่อย บางชนิดใช้เป็นสมุนไพรรักษาโรคได้ปัจจุบันได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงเห็ดไป แล้วหลาย

ชนิด เช่น เห็ดหอม เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดหูหนู แต่ก็มีเห็ดอีกหลายชนิดที่มีราคาแพง และน่าจะพัฒนาให้มีการเพาะเลี้ยงเป็นอาชีพต่อไป เช่น เห็ดโคน หรือเห็ดปลวก เป็นต้น

เห็ด 10 ชนิด

1. เห็ดหลินจือ

ชื่อสามัญ : Ling Zhi Mushroom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ganoderma lucidum*

ชื่ออื่น : เห็ดหมื่นปี เห็ดขี้ผึ้ง เห็ดขอนไม้ เห็ดสวรรค์พันปี เห็ดศักดิ์สิทธิ์ เห็ดน้ำไขศ

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ฤดูกาล : ฤดูฝน

ลักษณะทางพันธุศาสตร์ : หมวกเห็ดเป็นรูปไตหรือครึ่งวงกลม ดอกเห็ดกว้าง 3-9 เซนติเมตร ดอกอ่อนสีเหลือง ขอบขาว กลางดอกสีน้ำตาลหรือน้ำตาลแดง เนื้อเหนียว ดอกแก่จะแข็งเป็นมัน สีน้ำตาลแดงเข้มขึ้นเรื่อยๆ หมวกเห็ดมีริ้วหรือหยักเป็นคลื่น ขอบหมวกหน้าจุ่มลงเล็กน้อย ด้านล่างมีรูกกลมเล็กๆเป็นท่อเชื่อมติดกัน ก้านดอกสีน้ำตาลดำสั้นหรือไม่มีก้านเลย อยู่เยื้องไปด้านใดด้านหนึ่งของดอก หรืออยู่ติดขอบหมวก ผิวก้านเป็นมันเงา ผิวเรียบ เห็ดหลินจือมีหลายชนิด แต่ละชนิดมีรสชาติและสรรพคุณแตกต่างกันไป

แหล่งปลูก : เห็ดหลินจือตามธรรมชาติมักขึ้นอยู่กับขอนไม้ที่ตายแล้ว ในเขตป่าอบอุ่นและเขตร้อน

การกิน : ดอกเห็ดนำมาต้มหรือตุ๋น

สรรพคุณทางยา : ช่วยลดความดันโลหิตสูง ลดปริมาณน้ำตาลและโคเลสเตอรอล รักษาอาการภูมิแพ้ต่างๆ รักษาโรคหลอดเลือดอักเสบ แก้หอบหืด ยับยั้งเซลล์เนื้องอกมะเร็ง แก้ปวดตามข้อ บำรุงร่างกาย บำรุงประสาท

2. เห็ดนางฟ้า

ชื่อสามัญ : Sarjor-caju Mushroom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pleurotus sajor-caju*(Fr.) Sing.

ชื่ออื่น : เห็ดแขก

ถิ่นกำเนิด: แถบเทือกเขาหิมาลัย ประเทศอินเดีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดนางฟ้าเป็นเห็ดสกุลเดียวกับเห็ดเป๋าฮื้อ มีลักษณะดอกเห็ดคล้ายเห็ดเป๋าฮื้อและเห็ดนางรม ดอกเห็ดมีสีขาวจนถึงสีน้ำตาลอ่อน หมวกดอกเนื้อแน่นสีคล้ำ ก้านดอกสีขาว ขนาดยาวไม่มีวงแหวนล้อมรอบ ครีบดอกสีขาวอยู่ชิดติดกันมากกว่าครีบดอกเห็ดเป๋าฮื้อ เส้นใยค่อนข้างละเอียด

ฤดูกาล : เห็ดนางฟ้าเจริญเติบโตได้ดีในช่วงหน้าร้อน ประมาณเดือนเมษายน

แหล่งปลูก : เจริญเติบโตตามตอไม้ผุๆ บริเวณที่อากาศชื้นและเย็น

การกิน : เห็ดนางฟ้ามีกลิ่นหอม เนื้อแน่น รสหวาน นำไปปรุงอาหารได้หลายชนิด เช่น เห็ดนางฟ้าชุบแป้งทอด ผัดเห็ดนางฟ้า เห็ดนางฟ้าผัดกระเพรา ห่อหมกเห็ดนางฟ้า ยำเห็ดนางฟ้า เมี่ยงเห็ดนางฟ้า แหนมสดเห็ดนางฟ้า ใส่ในต้มโคล้งหรือต้มยำ เป็นต้น

สรรพคุณทางยา : ช่วยป้องกันโรคมะเร็ง ลดไขมันในเส้นเลือด

3. เห็ดหอม

ชื่อสามัญ : Shiitake Mushroom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lentinus edodes* (Berk.) Sing.

ชื่ออื่น : ญี่ปุ่นเรียกว่า ไชอิตาเกะ เกาหลีเรียกว่า โบโกะ จีนเรียกว่าเฮียโกะ ภูฏาน เรียก ชิชิ-ซามู อังกฤษเรียกว่า Black Mushroom หรือ เห็ดดำ

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และได้หวัน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : หมวกเห็ดหอมมีรูปทรงกลม ผิวมีขนรวมกันเป็น เกล็ดหยาบๆ สีขาวกระจายอยู่ทั่วไป ผิวหมวกด้านบนสีน้ำตาล น้ำตาลปนแดงหรือ น้ำตาลเข้ม ครีบดอกเป็นแผ่นบางสีขาว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีเข้ม ก้านดอกมีสีขาวหรือน้ำตาลอ่อน หากปล่อยให้แห้งอากาศจะเปลี่ยนเป็นสีเข้ม โคนก้านดอกสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีขาว เห็ดหอมเนื้อนุ่ม มีกลิ่นหอม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงได้ชื่อว่า เห็ดหอม

ฤดูกาล : ตลอดปีแต่จะให้ผลผลิตดีในช่วงฤดูหนาว

แหล่งปลูก : ภาคเหนือแถบจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ภาคอีสานแถบจังหวัดเลยและสกลนคร

การกิน : เห็ดหอมที่นำมากินมีทั้งเห็ดหอมสดและเห็ดหอมแห้ง หากเป็นเห็ดหอมแห้ง จะต้องนำมาแช่น้ำก่อนปรุงอาหาร เช่นเห็ดหอมผัดน้ำมันหอย เห็ดหอมตุ๋น โจ๊กเห็ดหอม ใส่ในข้าวผัด และผัดผัก เป็นต้น

สรรพคุณทางยา : คนจีนใช้เห็ดหอมเป็นอายุวัฒนะ รักษาหวัดทำให้เลือดลมดี แก้อาการหัวใจ ป้องกันการเติบโตของเนื้อร้าย ต้านพิษงู ป้องกันโรคเลือดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคมะเร็ง โรคภัยจากเชื้อไวรัส เห็ดหอมมีกรดอะมิโนชื่อ eritadenine ช่วยให้ไตย่อยโคเลสเตอรอล ได้ดี มีสารเลนติแนน (Lentinan)ช่วยกระตุ้นการทำงานของเซลล์ ในระบบภูมิคุ้มกันให้มีประสิทธิภาพ ในการต่อสู้กับเซลล์เนื้องอก

4. เห็ดแชมปิญอง

ชื่อสามัญ : Champignon Mushroom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Agaricus bisporus* (langes) Sing.

ชื่ออื่น : เห็ดกระดุม เห็ดฝรั่ง เห็ดขาว

ถิ่นกำเนิด : ประเทศฝรั่งเศส

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดแชมปิญอง มีหมวกดอกสีขาว หรือสีครีมลักษณะคล้ายกระดุม ครีบดอกคล้ายซี่ร่ม เมื่อแรกบานครีบดอกมีสีขาว ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีชมพู ครีบดอกเป็นแหล่งผลิตสปอร์ ก้านดอกสีขาว ลักษณะคล้ายทรงกระบอก มีวงแหวนล้อมรอบ ส่วนโคนของก้านดอก มีเส้นใยหนาแน่น

ฤดูกาล : มีขายตามท้องตลาดช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

แหล่งปลูก : ภาคเหนือแถบจังหวัดเชียงใหม่

การกิน : เห็ดแชมปิญองเนื้อหนานุ่ม นำมาปรุงอาหารได้หลายอย่าง เช่นเต้าหู้ราดซอส เห็ด ผัดยอดถั่วลันเตา กับเห็ด ชุบเห็ด สตูเห็ด และเห็ดอบเนย เป็นต้น

สรรพคุณทางยา : เห็ดแชมปิญอง มีสาร Lentinan ที่สามารถต่อต้าน เนื้องอกและมะเร็ง ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อไวรัส ช่วยเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันต้านโรค และลดไขมันในเส้นเลือด

5. เห็ดนางรม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pleurotus ostreatus* (jacq.ex Fr.) Kumn.

ชื่อสามัญ : เห็ดนางรมขาว, เห็ดนางรม, Oyster Mushroom

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถิ่นกำเนิด : อยู่ทางถิ่นประเทศแถบยุโรป

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เกิดเป็นกลุ่มจำนวน 4-6 ดอก มีสีขาวหรือ สีเทา หมวกดอก คล้ายหอยนางรม ก้านดอกชูขึ้นก้านสั้น ดอกเป็นแผ่นบางๆ ดอกค่อนข้างใหญ่ ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 - 8 เซนติเมตร น้ำหนักดี เกิดดอกง่าย

ฤดูกาล : สามารถเพาะให้เกิดดอกได้ตลอดทั้งปี

แหล่งปลูก : เขตอบอุ่นในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

การกิน : สามารถนำมาประกอบอาหารได้ทั่วไปเหมือนกับเห็ดนางฟ้า เช่น เห็ดนางรมต้ม ฆ่า ผัดผักรวมเห็ด แกงเห็ดรวม เป็นต้น

สรรพคุณทางยา : สามารถป้องกันรักษาโรคโลหิตจาง มีปริมาณของไขมันน้อย ช่วยในการไหลเวียนของเลือด และป้องกันรักษาโรคกระเพาะ

6. เห็ดหูหนูดำ และ เห็ดหูหนูขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : เห็ดหูหนูดำ *Auricularia auricula Judae*

เห็ดหูหนูขาว *Tremella fusiformis Berk.*

ชื่อสามัญ : เห็ดหูหนูดำ (Jew's Ear Mushroom)

เห็ดหูหนูขาว (White Jelly Fungus)

ชื่ออื่น : เห็ดหูหนูธรรมดา เห็ดหูลั่ว

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดหูหนูดำ ดอกเห็ดมีลักษณะเป็นมันเงา บางใส สีน้ำตาลปนดำหรือปนแดงมีรอยหยักเป็นคลื่นรอบดอก ด้านใต้ของดอกมีขนละเอียดคล้ายๆกำมะหยี่ ก้านดอกขนาดสั้น อยู่กลางดอกหรือค่อนข้างโตทางหนึ่ง เนื้อนุ่มนิ่มรสหวาน

เห็ดหูหนูขาวขึ้นรวมกันเป็นกลุ่มก้อนติดกัน มีดอกบางสีขาวใส รูปร่างแตกต่างกันหลายแบบ เช่นเหมือนใบหู กีบดอกไม้ และภาชนะ มีทั้งแบบหมวกบานใหญ่และแบบหมวกบานฝอยคล้ายแมงกะพรุน ดอกเห็ดมีลักษณะคล้ายวุ้น อ่อนนุ่ม ขอบหยักย่น เป็นคลื่น อยู่รวมกันเป็นกลุ่มดอกแห้งสีขาวอมเหลือง รสหวาน เนื้อนุ่มกว่าเห็ดหูหนูสีน้ำตาล

ฤดูกาล : ทุกฤดู

แหล่งปลูก : เมืองจางโจว มณฑลฮกเกี้ยน ประเทศจีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกิน : นำไปลวกใส่อาหารประเภทยำ ทำอาหารประเภทผัด ต้มตุ๋น นึ่งและแกง หรือนำไปแปรรูป เป็นหูหวนอบแห้งหรือตากแห้ง

สรรพคุณทางยา : เห็ดหูหนู ชาวจีนถือว่าเป็นยาอายุวัฒนะ อีกชนิดหนึ่ง ใช้บำรุงร่างกาย บำรุงปอด บำบัดอาการอ่อนเพลีย ไอเสมหะมีเลือดปน ร้อนใน คอแห้ง

7. เห็ดฟาง

ชื่อสามัญ : Straw Mushroom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Volvariella volvacea* (Bull. Ex.Fr.) Sing

ชื่ออื่น : เห็ดบัว ภาคอีสานเรียกว่า เห็ดเพียง

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดฟางเป็นเห็ดที่ขึ้นตามกองฟาง ดอกตูมมีลักษณะเป็นก้อนกลมสีขาว มีเยื่อหุ้มกระเปาะคล้ายถ้วย รองรับ ฐานเห็ดเรียกว่า ฝ้าอ้อมเห็ด เมื่อหมวกเห็ดเจริญเติบโตเต็มที่จะกางออก คล้ายร่ม ด้านบนของหมวกเห็ดจะสีเทาอ่อน หรือเทาเข้ม ผิวเรียบ และอาจมีขนละเอียดคลุมอยู่บ้างคล้ายเส้นไหม ด้านล่างมีครีบดอกบางๆ ก้านดอกสีขาว เนื้อในแน่น ละเอียด

ฤดูกาล : ตลอดปี

แหล่งปลูก : สระบุรี นครนายก อัญญา อ่างทอง สงขลา ขอนแก่น กาฬสินธุ์ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช การกิน เห็ดฟางนำมาปรุงอาหารได้หลายอย่าง เช่นยำเห็ดฟาง เห็ดฟางผัด ต้มยำเห็ดฟาง และแกงเลียงใส่เห็ดฟาง เป็นต้น

สรรพคุณทางยา : เห็ดฟางมีสาร vovatoxin ช่วยป้องกันการเติบโตของไวรัส ที่ทำให้เกิดไข้หวัดใหญ่ ช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับไขมันในเส้นเลือดและโรคหัวใจได้

8. เห็ดเข็มทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Flammulina velutipes* (Curt,ex Fr.) Sing

ชื่อสามัญ : Golden Needle Mushroom

ชื่ออื่น : Enokitake, Needle Mushroom, เห็ดเข็มตัน

ถิ่นกำเนิด : พบขึ้นทั่วไปในเขตนานาชาติ เช่นประเทศจีน ญี่ปุ่น อเมริกา และออสเตรเลีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: หมวกเห็ดรูปร่างกลม มีขนาดเล็กก้านยาวเรียว เกิดรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อสุกเนื้อนุ่มลื่นเคี้ยวกรุบ

ฤดูกาล : เห็ดเข็มทองตามธรรมชาติชอบขึ้นกับไม้ที่ตายแล้ว ออกดอกในช่วงฤดูหนาว

แหล่งปลูก : -

การกิน : นำมาทำสุกี้ยากี้ ผัดรวมกับผักต่างๆ และใส่แกงจืด

สรรพคุณทางยา: กินเห็ดเข็มทองเป็นประจำจะช่วยให้รักษา โรคตับ โรคกระเพาะอาหาร และโรคลำไส้อักเสบเรื้อรัง

9. เห็ดโคน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Termitomyces fuliginosus* Heim.

ชื่อสามัญ : Termite Mushroom

ชื่ออื่น : เห็ดปลวก

ถิ่นกำเนิด : ในประเทศเขตร้อนแถบทวีปแอฟริกา ประเทศเนปาล อินเดีย พม่า และไทย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดโคนมีหมวกดอกกลม ปลายแหลมเล็กน้อยคล้ายขอบด้านบนของหมวกเห็ดสีน้ำตาล เรียบหรือมีรอยย่น เล็กน้อย ด้านล่างหมวกเป็นครีบสีขาวเรียงชิดกัน ครีบดอกสีขาว ส่วนโคนจะพองโป่งออก ก้านดอกยาวหนา โป่งตรงกลางเล็กน้อย เนื้อเยื่อมีสีขาวนุ่มและเหนียว ก้านทรงกระบอกสีขาว ผิวเรียบ ยาวประมาณ 12 - 20 ซม. มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว

ฤดูกาล : ฤดูฝน ช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม

แหล่งปลูก : ขึ้นเองตามธรรมชาติตามป่าโปร่ง จอมปลวก และที่ราบทั่วทุกภาค โดยจะพบมากแถบจังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา ราชบุรี และ เพชรบุรี

การกิน : เนื้อเห็ดโคนนุ่มเหนียว คล้ายเนื้อไก่ นำมาปรุงอาหารประเภท ต้มเปี้ยวเห็ดโคน ยำเห็ดโคน แกงเลียงเห็ดโคน แกงเขียวหวานเห็ดโคน หรือนำมาต้มกับเกลือ กินกับน้ำพริก

สรรพคุณทางยา: เห็ดโคนช่วยให้เจริญอาหาร บำรุงกำลัง แก้บิด คลื่นไส้อาเจียน แก้ไอ ละลายเสมหะ น้ำที่สกัดจากเห็ดโคนสามารถยับยั้งเชื้อโรคบางชนิดได้เช่นเชื้อไทฟอยด์ เป็นต้น

10. เห็ดเผาะ

ชื่อสามัญ : Barometer Earthstars

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Astraeus hygrometricus*(Pers.) Morgan

ชื่ออื่น : เห็ดถอบ เห็ดเหียง เห็ดหนัง เห็ดดอกดิน

ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เห็ดเผาะมีลักษณะเป็นลูกกลมๆ ขนาด 1.5-3.5 ซม. ไม่มีลำต้น ไม่มีราก ขอบขึ้นตามดินร่วนที่ถูกไฟไหม้ เห็ดอ่อนมีสีนวล เปลือกนอกกรอบ ห่อหุ้มสปอร์สีขาว นวล เห็ดแก่เปลือกสีน้ำตาลถึงดำ สปอร์ข้างในเป็นสีดำเมื่อแก่มากพื้นผิวจะขรุขระ และแยกออกเป็นรูปดาวเห็นสปอร์ข้างใน

ฤดูกาล : ต้นฤดูฝนช่วงเดือนพฤษภาคม

แหล่งปลูก : พบได้ตามป่าโปร่ง บริเวณพื้นดินใต้โคนต้นไม้ที่ถูกไฟเผา ในแถบภาคเหนือ และภาคอีสาน

การกิน : นิยมกินเห็ดระยะที่อ่อนอยู่ โดยนำไปแกงคั่ว และผัด หรือกินสดเป็นผักจิ้ม

สรรพคุณทางยา : บำรุงร่างกาย ชูกำลัง แก้ไข้

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วุฒิณี สมพูลสวัสดิ์กุล (2544) ได้ทำการการศึกษาและออกแบบหนังสือการ์ตูนกระป๋องกระบอง โดยวัตถุประสงค์หลักในการทำหนังสือการ์ตูนกระป๋องกระบอง คือการสร้างจุดสนใจของกีฬากระป๋องกระบองให้กับกลุ่มเยาวชน เพื่อจะได้เห็นความสำคัญ ความงดงาม และความร้ายกาจของศิลปะป้องกันตัวในแบบไทยๆ สิ่งรองลงมาที่ได้จากการออกแบบหนังสือการ์ตูนกระป๋องกระบอง คือ ได้คิดค้นหาแนวทางในการทำภาพประกอบแบบไทยประยุกต์ ซึ่งสร้างอารมณ์ให้กับหนังสือการ์ตูนได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดแนวทางของการ์ตูนเชิงวิชาการที่มี Art direction เป็นแบบ classic ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากและท้าทาย การ์ตูนถือเป็นแนวทางหนึ่งให้เลือกใช้ในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แพรว พุทธิพิทยาสถาพร (2546) ได้ศึกษาการออกแบบหนังสือทฤษฎีสีสำหรับเด็ก ประถมศึกษาตอนปลาย พบว่าการเรียนรู้ของเด็กสามารถเกิดขึ้นได้หลายปัจจัย การเรียนรู้ที่เกิดที่โรงเรียน การเรียนรู้ที่เกิดจากการสั่งสอนของพ่อแม่ และการเรียนรู้ที่เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การที่เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอาจจะเกิดจากการพบเห็นสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน หรือแม้กระทั่งการเล่นสนุก การเรียนวิชาศิลปะในโรงเรียนบางครั้งอาจมีข้อจำกัด หรืออาจเป็นยังไม่มีกรเรียนการสอนใดที่ให้ความสำคัญกับวิชาศิลปะเทียบเท่ากับวิชาอื่นๆ เพราะวิชาศิลปะดูเหมือนจะเป็นการเล่นสนุกมากกว่าเป็นการเรียนที่จริงจัง ซึ่งอันที่จริงวิชาศิลปะมีส่วนสำคัญสำหรับพัฒนาการของเด็ก เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการแสดงออก สีเป็นส่วนสำคัญของศิลปะ เพราะถ้าพูดถึงศิลปะก็ต้องนึกถึงสีล้วนมากมายหลากหลายชนิด ดังนั้นจึงเกิดการศึกษในเรื่องต่างๆ มากมายเกี่ยวกับสี ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ ทำให้เกิดเรื่องที่น่าเรียนรู้มากมายเกี่ยวกับสี จึงต้องการนำทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับสี รวมทั้งทฤษฎีในการใช้สีที่มีอยู่แล้ว มาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ในรูปแบบที่เป็นกันเองมากขึ้นกว่าหนังสือแบบเรียนวิชาศิลปะในห้องเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานมากขึ้น และไม่รู้สึว่าการเรียนศิลปะเป็นเรื่องที่ยาก หรือเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ รวมทั้งเด็กยังจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ได้จากในหนังสือมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กต่อไป

ดวงพร ถาวร (2547) ได้ศึกษาการออกแบบหนังสือภาพ เรื่อง "บ้านของเรา" โดยหนังสือเล่มนี้เป็นการออกแบบภาพประกอบ มีเนื้อเรื่องหลักคือการเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของสองสภาพแวดล้อมระหว่างสังคมชนบทและสังคมเมือง ผ่านตัวละครเด็กสองคน โดยให้ "ก้าน" เป็นเด็กชนบท และ "ก้อง" เป็นเด็กเมือง ซึ่งมีแก่นเรื่องว่า ไม่ว่าเราจะอาศัยอยู่ในชนบท หรืออาศัยอยู่ในเมือง แม้จะมีสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างนี้ไม่ได้ดี หรือด้อยไปกว่ากัน หนังสือเล่มนี้จะใช้ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญในการสื่อความหมาย มีลักษณะสำคัญคือ ในแต่ละภาพจะออกแบบจากหลัง ให้มีภาพของสภาพแวดล้อมในชนบทและเมือง แต่จะถูกประสานประหนึ่งเป็นภาพเดียวกัน โดยใช้ตัวเชื่อมซึ่งเป็นวัตถุ หรือส่วนประกอบที่มีในภาพ เทคนิคการสานกันของฉากหลังอย่างกลมกลืนนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการสื่อความหมายแฝงที่บอกว่าแท้จริงแล้วสภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันอย่างมากมาย นี้ยังมีความกลมกลืนกัน ไม่ได้ดี หรือด้อยไปกว่ากัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มารุต บุญเทียม (2547) ได้ศึกษาการออกแบบชุดหนังสือเพื่อการสะสมแสตมป์สำหรับเด็ก เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ให้เด็ก ทำให้ได้รับความเพลิดเพลินจากภาพของแสตมป์ ได้รับความรู้ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งจะทำให้เด็กๆ มีความใจเย็น ความละเอียดอ่อน เป็นระเบียบ เพราะการจัดเก็บ การหยิบ การลอกแสตมป์ ต้องอาศัยความปราณีตในการเก็บรักษา โดยหนังสือเพื่อการสะสมแสตมป์นี้ ส่งเสริมกิจกรรมการสะสมแสตมป์อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งให้ความรู้และกิจกรรมการสะสมในเล่ม ซึ่งยังไม่มี การทำขึ้นในประเทศไทย

ดุชนีย์ ม่วงปิ่น (2547) ได้ทำการศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ และการเผยแพร่หนังสือทำมือ ซึ่งได้ทำการศึกษาด้วยการ สัมภาษณ์นักเขียนหนังสือทำมือจำนวน 12 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือทำมือที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่าผู้ผลิตหนังสือทำมือหรือ นักเขียน ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุ หรือแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดแนวคิดในการผลิตหนังสือทำมือ แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ 2 ประเด็นคือ เกิดจาก นิสัยรักการอ่านรวมทั้งรักการเขียน และอีกประการคือเกิดจากความต้องการถ่ายทอดบางสิ่ง บางอย่าง ในส่วนของกระบวนการผลิตหนังสือทำมือนั้นอาจแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ คือ การ เตรียมต้นฉบับ การตรวจแก้ไขต้นฉบับ และการจัดพิมพ์ ส่วนรูปแบบของการกระจายไปสู่ กลุ่มเป้าหมายมีหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการขาย การแจกจ่าย การแถมเป็นของฝาก โดยส่วน ใหญ่ผู้ผลิตจะเป็นผู้ขายหรือแจกจ่ายด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นที่จากการจัดนิทรรศการ หรืองานที่มี การออกร้านต่างๆ อย่างเช่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เป็นต้น ในปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์ และจัดจำหน่ายหนังสือทำมือผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการทำโฮมเพจเฉพาะสำหรับคนที่สนใจ กิจกรรมที่เกี่ยวกับหนังสือทำมือ

กฤตยา จุฬาวีเศษกุล (2551) ได้ทำการศึกษาออกแบบหนังสือเรื่องเกี่ยวกับดินสอ ชื่อ "The pencil" เนื่องจากดินสอนั้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยมนุษย์ถ่ายทอด สื่อสารความคิด และเรื่องราว ดินสอมีรูปร่าง รูปทรงที่เรียบง่าย แต่มากด้วยประโยชน์ และอยู่ในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ ได้อย่างไม่จำกัดเพศ หรืออายุใดๆ ทั้งสิ้น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประวัติ การ ผลิต รูปร่าง ขนาดของดินสอ รูปแบบของดินสอ สี ลวดลายต่างๆ ประเภทของดินสอที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามลักษณะการใช้งาน และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ร่วมกับดินสอ เช่น ยางลบ กบเหลาดินสอ เป็นต้น ส่วนการออกแบบ และภาพประกอบในเล่ม เป็นการทดลองเทคนิคในลักษณะต่างๆ ที่มีผลมาจากการใช้ดินสอ เช่น การเขียน การวาด การฝน หรือการระบาย การจัดวาง องค์ประกอบของดินสอ การใช้มุมมองต่างๆ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับดินสอ เป็นต้น ให้สามารถสื่อสารและสอดคล้องกับเรื่องราวที่นำเสนอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การออกแบบและพัฒนา (Design and Development)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตหนังสือทำมือสำหรับเด็กประถมวัย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของเห็ด ลักษณะโดยทั่วไปของเห็ด เห็ดที่สามารถรับประทานได้ เห็ดมีประโยชน์อย่างไร รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก และเพื่อประเมินสื่อที่ผลิตขึ้นโดยมีรายละเอียดกระบวนการออกแบบ และพัฒนาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์และการออกแบบ

ในการจัดทำหนังสือทำมือเพื่อนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัยนั้น ได้มีการออกแบบและวางรูปแบบของหนังสือเบื้องต้น ทั้งในส่วนของแนวคิด โครงสร้าง และองค์ประกอบของหนังสือ เพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำโดยประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1.1 แนวคิดในการออกแบบหนังสือ

ในชื่อเรื่องว่า “Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย” โดยสามารถวางรูปแบบโครงสร้าง เป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

1.1.1 รูปแบบหนังสือ จัดวางในลักษณะรูปเล่มขนาด A 5 จำนวน 20 หน้า จัดเป็น 3 คอลัมน์เพื่อให้ง่ายต่อการอ่าน โดยเริ่มเรื่องด้วยภาพการ์ตูนให้ชวนติดตามและอ่านต่อภายในเล่ม ลำดับเรื่องราวจากความรู้โดยกว้าง แล้วจึงเจาะลงไปในส่วนของเห็ดแต่ละชนิด ในแต่ละหน้าจะมีภาพประกอบ เพื่อเสริมสร้างจินตนาการ และเพิ่มความเข้าใจให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.1.2 โครงสร้างหนังสือ

- ปกหน้ามีภาพประกอบโดยการจัดวางแบบตัดตก รูปภาพที่ใช้เป็นภาพการ์ตูนกราฟิกรูปเห็ด ปกหลัง เป็นรูปภาพที่เชื่อมต่อมาจากหน้าปก ซึ่งเป็นรูปภาพทุ่งหญ้าอย่างชัดเจนบ่งบอกเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอในหนังสือ สีเส้นสวยงามสามารถดึงดูดความสนใจได้มาก

- ชื่อเรื่อง เลือกรูปแบบตัวอักษรแบบ Pahnto เนื่องจากเป็นรูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่าย ให้ความรู้สึกสนุกสนาน ส่วนสีเส้นที่เลือกใช้คือสีชมพู เนื่องจากเป็นสีที่โดดเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสดใส มองดูแล้วสร้างความสะดุดตา ขนาดตัวอักษรไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป โดยเลือกพาดหัวเรื่องไว้ด้านบนเพื่อความสะดุดตาและน่าสนใจ

- เนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน

ตอน เหตุคืออะไร อธิบายถึงความเป็นมาของเหตุ ประวัติ การเกิดสถานที่ที่อยู่อาศัยของเหตุ การขยายพันธุ์

ตอน เหตุมีประโยชน์ อธิบายถึงคุณประโยชน์ของเหตุ ที่นอกเหนือจากการนำมาประกอบอาหารแล้ว ยังสามารถทำอย่างอื่นได้อีก

ตอน 10 ชนิดเห็ดกินได้ รวบรวมเห็ดที่สามารถรับประทานได้ โดยเห็ดเหล่านี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไป อธิบายถึงชื่อสามัญ ประโยชน์ ของเห็ดชนิดนั้น

- ภาพประกอบ ออกแบบตัวละครที่ดำเนินเรื่องในตอนต้น สองตัวละครด้วยกัน เพื่อเป็นตัวดำเนินเรื่อง และจะสอดแทรกไปอยู่ในหน้าหนังสือเกือบทุกหน้า นอกจากนั้นยังมีการคัดเลือกรูปภาพจริงของเห็ด 10 ชนิดที่รับประทานได้ นำมาประกอบ เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

- รูปแบบตัวอักษร มีสองลักษณะ ในส่วนของหัวข้อ ชื่อเรื่อง จะใช้รูปแบบตัวอักษรแบบ Pahnto ที่มีลักษณะคล้ายลายมือ เพื่อสร้างความสนุกสนาน ส่วนเนื้อหาจะใช้รูปแบบของตัวอักษรแบบ Nook_FreeHand ซึ่งอ่านง่าย แต่ไม่เป็นทางการจนเกินไป

- กระดาษ เลือกใช้กระดาษถนอมสายตาขนาด 80 แกรม เพื่อให้อ่านง่าย มีความสบายตา และความสวยงาม ส่วนปกนั้นใช้กระดาษอาร์ตด้าน ขนาด 190 แกรม เพื่อความแข็งแรงทนทานและความสวยงามของรูปเล่ม

2.2 ทรัพยากรและงบประมาณที่ใช้

การจัดทำโครงงานครั้งนี้ มีการใช้ทรัพยากรทั้งในส่วนของเครื่องมือและอุปกรณ์ รวมทั้งวัสดุใช้สอยต่างๆ ที่มีส่วนช่วยให้โครงงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีประกอบด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์สำคัญคือ คอมพิวเตอร์ระบบปฏิบัติการ Window 7 โดยใช้โปรแกรม Adobe Photoshop CS5 เป็นโปรแกรมหลักในการจัดทำชิ้นงาน อีกทั้ง อุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ สแกนเนอร์ เครื่องพิมพ์เลเซอร์ และแฟลชไดรฟ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เทคนิคและวิธีการผลิต

2.1 การเตรียมสื่อ

2.1.1 เนื้อหา

- ตอน เห็ดคืออะไร รวบรวมความรู้ของเห็ดในเบื้องต้น มาเรียบเรียงใหม่ให้มีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย

- ตอน เห็ดมีประโยชน์ รวบรวมข้อมูลประโยชน์ทั่วไปของเห็ด ที่สามารถเป็นได้ทั้งอาหาร สมุนไพรรักษาโรค รวมทั้งเป็นไม้ประดับ

- ตอน 10 ชนิดเห็ดกินได้ คัดเลือกเห็ดเพียง 10 ชนิด ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ซึ่งเด็กรู้จักหรือเคยพบเห็นมาบ้าง นำมาเรียบเรียงเป็นหัวข้อ ชื่อสามัญ ถิ่นกำเนิด ฤดูกาล และสรรพคุณทางยา

2.1.2 ภาพประกอบ

ภาพประกอบที่เป็นส่วนของเนื้อหาจะคัดเลือกภาพที่มีความชัดเจน ส่วนภาพประกอบที่ออกแบบจะมีลักษณะเป็นภาพการ์ตูนเพื่อตกแต่งในหน้าหนังสือ โดยใช้โปรแกรม Photoshop CS5 เป็นหลักในการออกแบบ และตัดแต่งภาพประกอบ

2.2 ขั้นตอนการผลิตสื่อ

1. ออกแบบหน้าปกและปกหลังของหนังสือ

ภาพที่ 1 รูปแบบหน้าปกหนังสือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบหน้าปกจัดทำตามรูปแบบที่ได้วางไว้ ดังภาพที่ 1 รูปแบบการจัดวาง หน้าปกจะประกอบด้วยภาพพื้นหลัง ซึ่งเป็นภาพหลักวางแบบตัดตก โดยได้เลือกภาพของเห็ดที่เป็นการ์ตูนกราฟิกจากอินเทอร์เน็ต ภาพที่ได้นี้มีสีสันสดใสชวนสะดุดตา ดูแล้วมีความสนุกสนาน และสร้างจินตนาการได้ จากนั้นนำมาตัดแต่งให้เข้ากับรูปแบบของหนังสือ ในส่วนชื่อเรื่องนั้นจะอยู่ด้านบนตรงพื้นที่ว่างเหนือภาพพื้นหลัง โดยเน้นให้ชื่อตัวอักษรภาษาอังกฤษมีขนาดใหญ่ รูปแบบตัวอักษรจะเป็นแบบเดียวกันกับชื่อหัวข้อต่างๆ ในเล่มหนังสือ โดยใช้สีที่ดูสดใสเพื่อดึงดูดความสนใจจากเด็กๆ นอกจากนี้ด้านบนของชื่อเรื่องภาษาอังกฤษยังมีชื่อเรื่องภาษาไทยที่มีขนาดเล็กลงกำกับไว้ ด้านล่างจะเป็นชื่อของผู้เรียบเรียง ซึ่งทั้งสามข้อความจะใช้รูปแบบตัวอักษรเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงสีของข้อความเท่านั้น

2. ออกแบบเนื้อหา

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดหน้า การวางเนื้อหา และภาพประกอบ

การออกแบบ การวางเนื้อหา รวมทั้งการจัดวางภาพประกอบภายในหน้าหนังสือ ดังภาพที่ 2 ในส่วนของตอนแรกนั้นชื่อและหัวข้อเรื่องจะอยู่ด้านบนเพื่อเน้นให้เกิดความน่าสนใจ โดยใช้รูปแบบตัวอักษรที่ดูสนุกสนาน คล้ายกับลายมือ สีที่ใช้เป็นสีเหลืองออกส้มๆ เน้นความสดใส ด้านบนข้างจะเป็นรูปภาพวาดของตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่อง มาตกแต่งเพื่อความน่าสนใจ ต่อมาในส่วนของเนื้อหาที่เป็นบทความนั้น ได้เลือกใช้รูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่ายขึ้น ซึ่งเป็นเนื้อหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ผ่านการเรียบเรียงแล้ว ถูกนำมาจัดวางเรียงตามลำดับเนื้อหา รูปภาพซึ่งเป็นภาพประกอบจริงที่ผ่านการคัดเลือก หรือออกแบบมาแล้ว นำมาตกแต่งในตำแหน่งที่ทำให้หน้าหนังสือเกิดความสมดุล ไม่กระจัดกระจาย หรือทำให้ดูรกตามากจนเกินไป ซึ่งช่วยสร้างสีสันให้กับหน้าหนังสือได้มากยิ่งขึ้น

3. การออกแบบภาพประกอบ

ภาพที่ 3 การออกแบบวาดภาพประกอบ

การออกแบบวาดภาพประกอบ ดังภาพที่ 3 เป็นการวาดภาพลงในกระดาษขนาด A5 ลงสีให้เรียบร้อย แล้วจึงนำภาพที่ได้มาสแกน หลังจากนั้นจึงนำมาประกอบอยู่ในเล่มด้วยโปรแกรม Photoshop CS5 ซึ่งภาพการ์ตูนประกอบนี้ เป็นการเริ่มต้นดำเนินเรื่องโดยตัวละคร สองตัว คือ “พี่แคท และหนูพวยวัญ” ทำให้เกิดเรื่องราวความรู้อันติดตามมา

3. การประเมินคุณภาพ

เมื่อผลิตหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเด็กสำหรับเด็กประถมวัย เรื่อง Little mushroom เรียบร้อยแล้ว นำหนังสือไปประเมินคุณภาพและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพด้านการออกแบบ สำหรับผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- การออกแบบและการจัดหน้าของหนังสือ

1. การออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษร
3. ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร
4. การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของเนื้อหา

6. ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็ก
เห็ดน้อย"

- การออกแบบภาพประกอบ

7. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา

8. ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือ

- ความเหมาะสมของภาพรวม

9. ความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก

10. ความเหมาะสมของการออกแบบหนังสือเพื่อเพิ่มความรู้สำหรับเด็ก

แบบประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา สำหรับผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ความน่าสนใจของเนื้อหา

2. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. เนื้อหาเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

4. ความถูกต้องของเนื้อหา

5. ความทันสมัยของเนื้อหา

6. ปริมาณของเนื้อหา

7. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา

8. ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา

9. ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา

10. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ

3.1 การประเมินความพึงพอใจหนังสือ

ในการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องผ่านเกณฑ์
ค่าเฉลี่ยระดับดี ($\bar{x} \geq 3.51$) ขึ้นไปหนังสือจึงจะมีคุณภาพและความเหมาะสมสามารถนำไป
ประเมินกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป กลุ่มเป้าหมายประกอบไปด้วย เด็กประถมวัย อายุ 7-12 ปี
จำนวน 20 คน และผู้ปกครอง จำนวน 20 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การแปรผลและวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 ค่าสถิติที่ใช้

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยค่าสถิติที่ใช้คือ

ค่ามัชฌิมเลขคณิต คำนวณได้จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของสื่อ

$\sum X$ = ผลของคะแนนที่ทำการประเมิน

N = จำนวนผู้ประเมิน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณได้จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n-1}}$$

มาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
ที่ระดับหรือจุดกลางชั้นแต่ละชั้น

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

f = ค่าถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

3.2.2 การแปรผล

การให้คะแนนในการประเมินด้านต่างๆ ได้แบ่งการให้คะแนนออกเป็น 5

ระดับดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 เกณฑ์การแปลผลข้อมูล

นำค่าเฉลี่ยทางสถิติจากแบบประเมินแบ่งช่วงคะแนนการประเมินตามหลักของลิเคิร์ต (Likert technique) ที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งโดยภาพรวม และรายข้อ คือ

ระดับดีมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00
ระดับดี	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50
ระดับน้อย	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50

ถ้าหากพบว่าในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ($\bar{x} \leq 3.51$) แสดงว่ายังไม่มีคุณภาพให้ทำการผลิตใหม่และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง แต่ถ้าในภาพรวมได้คะแนนสูง ให้พิจารณาเป็นรายข้อว่าข้อใดคะแนนต่ำ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขหนังสือเฉพาะในส่วนนั้น

4. ผลการประเมิน

จากการผลิตหนังสือทำมือเพื่อนำเสนอเรื่องราวของเห็ด สำหรับเด็กประถมวัย มีผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการประเมินคุณภาพหนังสือด้านการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพหนังสือในภาพรวม โดยรวมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพหนังสือด้านการออกแบบอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือในภาพรวม

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
คุณภาพสื่อโฆษณาด้านการออกแบบ	4.56	0.411	ดีมาก
คุณภาพสื่อโฆษณาด้านเนื้อหา	4.40	0.330	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	0.370	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหนังสือด้านเนื้อหา

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือในภาพรวมโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา พบว่าคุณภาพความเหมาะสมหนังสือด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความน่าสนใจของเนื้อหาและ ความทันสมัยของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 5.00 ความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา และความเหมาะสมโดยรวมของเนื้อหา อยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.66 ส่วนความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา และปริมาณของเนื้อหา อยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.33 4.00 และ 3.66 ตามลำดับ ความเหมาะสมของเนื้อหา กับกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือด้านเนื้อหา

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความน่าสนใจของเนื้อหา	5.00	0	ดีมาก
2. ความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์	4.66	0.471	ดีมาก
3. ความเหมาะสมของเนื้อหา กับกลุ่มเป้าหมาย	3.33	0.471	ปานกลาง
4. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.33	0.471	ดี
5. ความทันสมัยของเนื้อหา	5.00	0	ดีมาก
6. ปริมาณของเนื้อหา	3.66	0.471	ดี
7. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.66	0.471	ดีมาก
8. ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา	4.00	0	ดี
9. ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา	4.66	0.471	ดีมาก
10. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ	4.66	0.471	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.329	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของหนังสือด้านการออกแบบ

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือในโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ พบว่าคุณภาพหนังสือด้านการออกแบบโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือ การออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย" และความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และ 4.66 ตามลำดับ ในส่วนของความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของเนื้อหา ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษร และความเหมาะสมของการออกแบบหนังสือเพื่อเพิ่มความรู้สำหรับเด็ก จัดอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสือด้านการออกแบบ

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.66	0.471	ดีมาก
2. ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษร	4.00	0.816	ดี
3. ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร	4.66	0.471	ดีมาก
4. การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน	4.66	0.471	ดีมาก
5. ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของเนื้อหา	4.33	0.942	ดี
6. ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"	4.66	0.471	ดีมาก
7. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0	ดีมาก
8. ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือ	5.00	0	ดีมาก
9. ความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก	4.66	0.471	ดีมาก
10. ความเหมาะสมของการออกแบบหนังสือเพื่อเพิ่มความรู้สำหรับเด็ก	4.00	0	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.56	0.411	ดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

- ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ หนังสือสำหรับเด็ก 7-12 ปี ต้องคำนึงถึงนิสัยของเด็ก ความสนใจและเนื้อหาว่าหนักเกินไปหรือไม่ ควรเน้นรูปภาพเป็นองค์ประกอบ พร้อมกับตัดทอนเนื้อหาให้เหมาะสม ไม่หนักจนเกินไป แต่โดยรวมแล้วรูปแบบสวยงาม เด็กน่าจะสนใจกันมาก ควรปรับขนาดของตัวอักษรให้มีความพอดีไม่ใหญ่จนเกินไป และไม่เล็กจนเกินไป ปรับขนาดตัวอักษรในส่วนของเนื้อหาให้ใหญ่ขึ้นอีกนิด รูปแบบตัวอักษรชื่อเรื่องให้มีความโดดเด่นและอ่านง่ายกว่านี้

4.5 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

- เนื้อหาควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เนื้อหามีมากเกินไปสำหรับเด็ก 7-12 ปี ควรเน้นภาพประกอบและตัดทอนเนื้อหาออกบางส่วนที่ยากเกินไปสำหรับเด็ก

5. ผลงานและการปรับปรุงแก้ไข

จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขหนังสือให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการนำไปเผยแพร่ ดังนี้

5.1 ด้านการออกแบบ

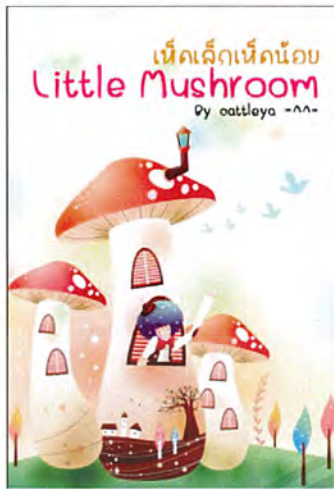
- หน้าปก

ภาพที่ 4 รูปแบบหน้าปกที่ปรับเปลี่ยนใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ภาพที่ 4 เป็นรูปแบบการปรับปรุงหน้าปกหนังสือ โดยเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษรให้มีความชัดเจนขึ้น อ่านง่าย รวมทั้งให้ความรู้สึกสนุกสนาน สีสันสดใส ดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

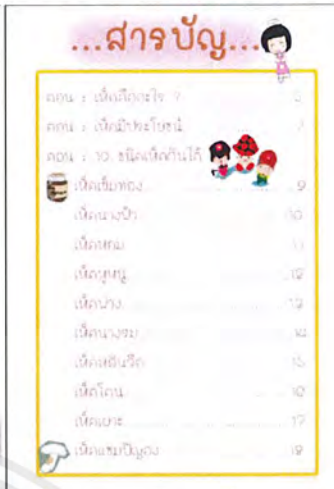
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าปก

หน้าคำนำ

หน้าสารบัญ

หน้า 3 การ์ตูน

หน้า 5

หน้า 8

หน้า 9

หน้า 16

หน้า 20

ภาพที่ 6 ตัวอย่างหน้าหนังสือทำมือเพื่อการนำเสนอเรื่องราวของเห็ด สำหรับเด็กประถมวัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การทดลองและผลการทดลอง

(Experiments and Results)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มเป้าหมายของหนังสือทำมือเพื่อนำเสนอเรื่องราวของเห็ดนั้นเป็นกลุ่มเด็กประถมวัยและผู้ปกครอง ที่มีความสนใจในเรื่องราวของเห็ด การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำแบบสอบถามความพึงพอใจในหนังสือทำมือนั้น ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวน (Quota Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งกำหนดสัดส่วนและจำนวนตัวอย่างตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้คือ เป็นกลุ่มเด็กประถมวัย ที่มีอายุระหว่าง 7-12 ปี และผู้ปกครองจำนวน 40 คน โดยแบ่งออกเป็นเด็กประถมวัยจำนวน 20 คน และกลุ่มผู้ปกครอง 20 คน

จากตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายพบว่ากลุ่มเป้าหมายเด็กประถมวัยนั้น มีเพศชายทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 ส่วนหญิง 9 คนคิดเป็นร้อยละ 45 ในจำนวนกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กที่มีอายุ 12 ปี จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 5 เด็กอายุ 11 ปี จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 15 เด็กอายุ 10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 เด็กอายุ 9 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 เด็กอายุ 8 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และเด็กอายุ 7 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย (เด็กประถมวัย)

หัวข้อ	จำนวน(n=20)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	11	55
หญิง	9	45
อายุ		
12	1	5
11	3	15
10	5	25
9	3	15
8	4	20
7	4	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายพบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ปกครองนั้น มีเพศชายทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนเพศหญิง 14 คนคิดเป็นร้อยละ 70 ในจำนวนกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 สำเร็จการศึกษาระดับม.ปลายจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และอื่นๆ อีกจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของทั้งหมด

ตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ปกครอง)

หัวข้อ	จำนวน(n=20)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	6	30
หญิง	14	70
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	10
อนุปริญญาปริญญาตรี	16	80
อื่นๆ	2	10

วิธีการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการทดลอง

การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายนั้น ได้หากกลุ่มเป้าหมายตามสถาบันกวดวิชาสำหรับเด็กประถมวัย สอบถามถึงระดับชั้นปีการศึกษาและอายุ เพื่อจะได้กลุ่มเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วทำการอธิบายถึงรูปแบบและรายละเอียดของหนังสือ หลังจากนั้นให้กลุ่มเป้าหมายอ่านหนังสือด้วยตนเอง และทำแบบสอบถามความพึงพอใจในหนังสือเป็นลำดับต่อมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โดยเครื่องมือที่ใช้การวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายนั้น จะใช้การวิเคราะห์ผ่านแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วยระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยค่าสถิติที่ใช้คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ซึ่งค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้ในแต่ละรายข้อ มานำเสนอในรูปแบบตารางคำอธิบายและแปรผลโดยการบรรยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษากาการผลิตหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดกับกลุ่มเป้าหมาย จากแบบประเมินความพึงพอใจในหนังสือ โดยมีผลการศึกษาดังนี้

จากตารางที่ 6 กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจเป็นเด็กประถมวัยจำนวน 20 คน อายุระหว่าง 7-12 ปี โดยผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายพบว่าระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 โดย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ จากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น รูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและอ่านง่าย ความสวยงามของภาพประกอบการสื่อความหมายของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา หนังสือมีความน่าสนใจ และการลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 4.60 และ 4.55 ตามลำดับ ส่วนความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ และรูปแบบของหนังสือมีสีสันสะดุดตา ความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 และ 4.45

ตารางที่ 6 ผลการประเมินในด้านความพึงพอใจต่อหนังสือของกลุ่มเป้าหมายเด็กประถมวัย

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. หนังสือมีความน่าสนใจ	4.55	0.686	ดีมาก
2. รูปแบบของหนังสือมีสีสันสะดุดตา	4.45	0.945	ดี
3. ความสวยงามของภาพประกอบ	4.60	0.503	ดีมาก
4. การสื่อความหมายของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.55	0.826	ดีมาก
5. การลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย	4.55	0.826	ดีมาก
6. รูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและอ่านง่าย	4.70	0.470	ดีมาก
7. ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ	4.75	0.444	ดีมาก
8. จากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น	4.75	0.550	ดีมาก
9. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือเรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"	4.50	0.607	ดี
10. ความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ	4.55	0.686	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.59	0.654	ดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 7 กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจเป็นผู้ปกครองจำนวน 20 คน โดยผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายพบว่าระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อจากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น ความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ และหนังสือมีความน่าสนใจ มีเกณฑ์ความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 4.58 และ 4.55 ตามลำดับ ในส่วนของรูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและอ่านง่าย รูปแบบของหนังสือมีสีสันสะดุดตา ความสวยงามของภาพประกอบ การสื่อความหมายของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ และการลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย เกณฑ์ความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 4.45 4.40 4.35 4.30 และ 4.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการประเมินในด้านความพึงพอใจต่อหนังสือของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. หนังสือมีความน่าสนใจ	4.55	0.510	ดีมาก
2. รูปแบบของหนังสือมีสีสันสะดุดตา	4.45	0.510	ดี
3. ความสวยงามของภาพประกอบ	4.40	0.598	ดี
4. ภาพสื่อความหมายของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.503	ดี
5. การลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย	4.25	0.444	ดี
6. รูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและอ่านง่าย	4.50	0.607	ดี
7. ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ	4.35	0.671	ดี
8. จากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น	4.60	0.503	ดีมาก
9. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือเรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"	4.30	0.470	ดี
10. ความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ	4.58	0.607	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.542	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

(Conclusion)

ผลการศึกษา

จากการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของหนังสือด้านการออกแบบ พบว่าคุณภาพหนังสือด้านการออกแบบโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 โดยในส่วนของภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือการออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย" และความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และ 4.66 ตามลำดับ ในส่วนของความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของเนื้อหา ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษร และความเหมาะสมของการออกแบบหนังสือเพื่อเพิ่มความรู้สำหรับเด็ก จัดอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 4.00 ตามลำดับ

ส่วนการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของหนังสือด้านเนื้อหานั้น พบว่าคุณภาพความเหมาะสมหนังสือด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความน่าสนใจของเนื้อหาและ ความทันสมัยของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 5.00 ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา และความเหมาะสมโดยรวมของเนื้อหา อยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.66 ส่วนความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา และปริมาณของเนื้อหา อยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.33 4.00 และ 3.66 ตามลำดับ ความเหมาะสมของเนื้อหากับกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

จากการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในการอ่านหนังสือทำมือเพื่อนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัยนั้น ในส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กประถมวัย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อทั้งในส่วนของ หนังสือมีความน่าสนใจ รูปแบบหนังสือมีสีสันสะดุดตา ความสวยงามของภาพประกอบ การสื่อความหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา การลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย รูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและเหมาะสม ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ ความรู้ที่ได้จากการอ่าน ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ และความประทับใจในการอ่านหนังสือ ล้วนแล้วแต่อยู่ในระดับดี ถึง ดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 - 4.75 ในส่วนของการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนั้น โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และเมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว ล้วนอยู่ในระดับดี ถึง ดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 - 4.60

วิจารณ์ผลการศึกษา

สามารถแบ่งการวิจารณ์ได้เป็น 3 ข้อ ดังนี้

ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของการออกแบบ ซึ่งในด้านของการออกแบบหน้าปก การเลือกใช้รูปแบบของตัวอักษรในส่วนของเนื้อหาและหัวข้อ การจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ในแต่ละหน้า ตลอดจนทั้งรูปเล่ม เมื่อผ่านการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแล้ว จะเห็นได้ว่าในส่วนของภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือ การออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ “Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย” และความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก ในหัวข้อการประเมินเหล่านี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ผลประเมินอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็กของ สมศักดิ์ ศรีมานิช (2523) ได้กล่าวไว้ด้วยกัน 4 ประการ คือ คุณภาพการพิมพ์ ต้องพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบให้ชัดเจนมีสีสันงดงาม ดึงดูด ความสนใจตั้งแต่หน้าปกไปจนจบเล่ม คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม การใช้ตัวอักษร และขนาดต้องระมัดระวังและเลือกให้เหมาะสมกับเรื่องและวัยของเด็ก คุณภาพทางศิลปะการใช้สีในหนังสือสำหรับเด็กนั้น บางครั้งจะต้องดูสีไล่ไปจากข้อเท็จจริงบ้าง คุณภาพในการเขียนเรื่องหรือผู้เขียน ต้องสามารถบรรยายอารมณ์ของเด็กๆ ได้ดี ให้เด็กเข้าใจ จากหลักการดังกล่าวทำให้หนังสือเล่มนี้ออกมามีคุณภาพและผ่านการประเมินในด้านการออกแบบ

ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหานั้น พบว่าคุณภาพความเหมาะสมหนังสือด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วพบว่า ความน่าสนใจของเนื้อหา ความทันสมัยของเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา และความเหมาะสมโดยรวมของเนื้อหา คุณภาพและความเหมาะสมในหัวข้อเหล่านี้อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งใน ส่วนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการสร้างหนังสือสำหรับเด็กของจินตนา ไบกาซูยี (2534) ที่กล่าวไว้ว่า หนังสือที่ดีสำหรับเด็กคือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเด็ก เด็กอ่านแล้วได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีเนื้อเรื่องที่ตรงกับความสนใจ เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก สำนวนภาษาง่าย ชัดเจนเด็กสามารถเข้าใจได้ดี มีรูปเล่มสวยสะอาดตา ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด ภาพประกอบให้รายละเอียดถูกต้องสมจริงและช่วยอธิบายเรื่อง ข้อเท็จจริงในเรื่องถูกต้อง ตัวอักษรเหมาะสมกับสายตาเด็กและเนื้อหาไม่ควรสั้นหรือยาวเกินไป

จากการดำเนินงานทั้งหมด ตั้งแต่การเริ่มผลิต การแก้ไขปรับปรุงตามขั้นตอนต่างๆ จนกระทั่งการผลิตเสร็จสมบูรณ์ นำไปสู่การประเมินความพึงพอใจของเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งต่างมีความชื่นชอบความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ และเห็นด้วยกับหัวข้อจากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น จากการประเมินของผู้ปกครอง เด็กๆ เองก็เช่นกัน ต่างมีความชื่นชอบในสีสันความสะอาดตาของหน้าปก ความสวยงามของภาพประกอบ การสื่อความหมายของภาพประกอบ การลำดับเรื่องราว รูปแบบของตัวอักษรชัดเจนและอ่านง่าย ความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ และจากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้นเช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาการผลิตหนังสือทำมือเพื่อนำเสนอเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็กประถมวัยใน ครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการผลิตหนังสือที่ดีต่อไป ดังนี้

1. การวางแผน และจัดเตรียมข้อมูลสำหรับเรียบเรียงในหนังสือให้พร้อม
2. การออกแบบภาพประกอบ หรือการคิดวาดภาพประกอบ ในบางครั้งอาจต้องใช้เวลากว่าจะได้ภาพที่เหมาะสมตามต้องการ ลองพักสมองหาแรงบันดาลใจ หรือหนังสือที่ชื่นชอบมาอ่านประกอบ เผื่อว่าจะได้ความคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

3. ต้องฝึกฝนการใช้โปรแกรมในการออกแบบผลงานให้คุ้นเคยมากยิ่งขึ้น และหมั่นศึกษาหาความรู้ในเรื่องการออกแบบ ตามหาแรงบันดาลใจ สร้างแนวความคิดให้เหมาะสมกับตนเองและชิ้นงานนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

“ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://courseware.payap.ac.th/docu/th402/2%20information/b1t1p1.htm> (28 ธันวาคม 2554)

จันทนา ทองประยงค์. (2537). การออกแบบและจัดหน้าสิ่งพิมพ์. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชฎาพร นุชจันทรดี. (2549). ประโยชน์ของเห็ดนานาชนิด. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=1393 (26 ธันวาคม 2554)

ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ. (2525). การเพาะเห็ดบางชนิดในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :

ภาควิชาชีววิทยามหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน

ธารทิพย์ แก้วเหลี่ยม. (2552). ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://www.gotoknow.org/blog/thanhip2010/232944> (28 ธันวาคม 2554)

นวนน้อย บุญวงศ์. (2542). หลักการออกแบบ. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

เนปาลี 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.gotoknow.org/blog/naepalee/110740> (4

มกราคม 2555)

ประชัน วัลลิโก. (2539). องค์ประกอบของหนังสือ. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

“ประเภทของหนังสือเด็ก” 2554. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://www.culture.go.th/knowledge/story/book/book.html> (4 มกราคม 2555)

“ประเภทและชนิดของเห็ด” 2554. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://www.rakbankerd.com/agriculture/open.php?id=1278&s=tblplant> (4 มกราคม 2555)

พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์. (2548). เทคนิคการออกแบบกราฟิก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ซีเอ็ด

ยูเคชั่น

รัชชนก สอนสีดา. (2539). การออกแบบและการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เทพสตรี

วัฒนะ จุฑะวิภาต. (2527). การออกแบบ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สารมวลชน จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์. (2528). ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช

“ศูนย์ข้อมูลเห็ดชนิดต่างๆ” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

http://ifarm.in.th/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=46&Itemid=128 (26 ธันวาคม 2554)

สมทรง สิตลายัน 2515. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: www.trapa.lib.su.ac.th/.../Chapter2.pdf (13 มกราคม 2555)

“หนังสือกับเด็ก” 2551. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=221070> (4 มกราคม 2555)

“หนังสือทำมือ” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.kroobannok.com/blog/28440> (16 มกราคม 2555)

“หนังสือทำมือ” 2554. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://members.fortunecity.com/ancha/bookbyhand.html> (16 มกราคม 2555)

“หนังสือทำมือ” 2552. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http://www.lersiri-](http://www.lersiri-books.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539048704&Ntype=2)

[books.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539048704&Ntype=2](http://www.lersiri-books.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539048704&Ntype=2) (4 มกราคม 2555)

“เห็ดเข็มทอง” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki> (14 มีนาคม 2555)

“เห็ดโคน” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki> (14 มีนาคม 2555)

“เห็ดแชมปิญอง” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki> (13 มีนาคม 2555)

“เห็ดนางฟ้า” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki/> (13 มีนาคม 2555)

“เห็ดนางรม” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.agric-prod.mju.ac.th/web-veg/mushroom/chapter9a2.pdf> (14 มีนาคม 2555)

“เห็ดเผาะ” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

http://www.lartc.rmutl.ac.th/d_research.php?ID=0000000085 (13 มีนาคม 2555)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เห็ดฟาง” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki/> (13 มีนาคม 2555)

“เห็ดหูหนู” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki/> (14 มีนาคม 2555)

“เห็ดหลินจือ” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki/> (14 มีนาคม 2555)

เห็ดหอม” 2553. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://scratchpad.wikia.com/wiki/> (13 มีนาคม 2555)

Wongdian 2551. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.vcharkarn.com/vblog/38061/1> (26 ธันวาคม 2554)

อมรรัตน์ จันทร์สม 2552. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://gms.oae.go.th/Z_Show.asp?ArticleID=168 (26 ธันวาคม 2554)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เห็ดเล็กเห็ดน้อย Little Mushroom

By cattleya -^^-

คำนำ

เห็ดเป็นอาหารที่มีคุณค่าสูงในผู้รู้จัก และคุ้นเคยเป็นอย่างดี นอกจากนี้เห็ดยังมีประโยชน์มากมายเกินกว่าที่จะเป็นอาหารได้เพียงอย่างเดียว

หนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย" พร้อมมอบความรู้เล็กๆ น้อยๆ ในเรื่องราวของเห็ดให้กับผู้อ่านตัวน้อยทุกคน เพื่อเพิ่มเสริมความรู้ และความเข้าใจในเรื่องราวของเห็ดไม่มากนักนะคะ

คีตติยา :))
เขียนเรียบเรียงภาพประกอบ

...สารบัญ...

ตอน : เห็ดคืออะไร ?.....	5
ตอน : เห็ดมีประโยชน์.....	7
ตอน : 10 ชนิดเห็ดกินได้	
เห็ดเข็มทอง.....	9
เห็ดนางฟ้า.....	10
เห็ดหอม.....	11
เห็ดหูหนู.....	12
เห็ดฟาง.....	13
เห็ดนางรม.....	14
เห็ดหลินจือ.....	15
เห็ดโคน.....	16
เห็ดเผาะ.....	17
เห็ดแชมปิญอง.....	18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอน : เห็ดคืออะไร ?

มารู้จักเห็ดกันเถอะ

เห็ดเป็นพืชกินได้ซึ่งจัดเป็นราชินีชนิดหนึ่ง ไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้ เพราะไม่มีสารสีเขียวต้องอาศัยสารอินทรีย์จากสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิตอื่นๆ เพื่อใช้ในการเจริญเติบโต มนุษย์สามารถนำมาประกอบเป็นอาหารได้ เนื่องจากเห็ดเป็นอาหารที่มีรสชาติดี และยังมีประโยชน์ต่อร่างกายอีกด้วย

เห็ดมีมากกว่า 30,000 สายพันธุ์ กระจายอยู่ทั่วโลก ทั้งประเภทที่มีพิษไม่สามารถรับประทานได้ และประเภทที่ไม่มีพิษสามารถรับประทานได้

บริเวณใต้หมวกดอกของเห็ดจะมีครีบ ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญของดอกเห็ด แต่ละครีบจะเก็บสปอร์สำหรับการขยายพันธุ์ และเห็ดแต่ละชนิดก็มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไปด้วย

เห็ดเล็กเห็ดน้อย

ในธรรมชาติเห็ดจะขยายพันธุ์เองได้ทุกที่ แล้วแต่ว่าสปอร์จะตกลงมาพัฒนาไปปลอกในที่ใด

เห็ดงอกได้ในทุกสภาวะ ทุกที่ ทั้งบนต้นไม้ พื้นดิน หรือแม้แต่บนวัสดุ บางพวกอาจจะเจริญเติบโตบนพืชที่ตายแล้วอย่างขอนไม้ ใบไม้ หรือ เส้นผ่า้ง อย่างเห็ดโคน เป็นต้น

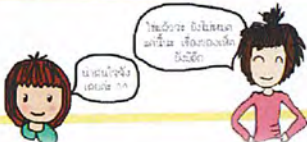
นอกจากเห็ดจะเติบโตได้เองตามธรรมชาติแล้ว เห็ดยังสามารถนำมาเพาะปลูกไว้สำหรับรับประทาน และจำหน่ายได้อีกด้วย

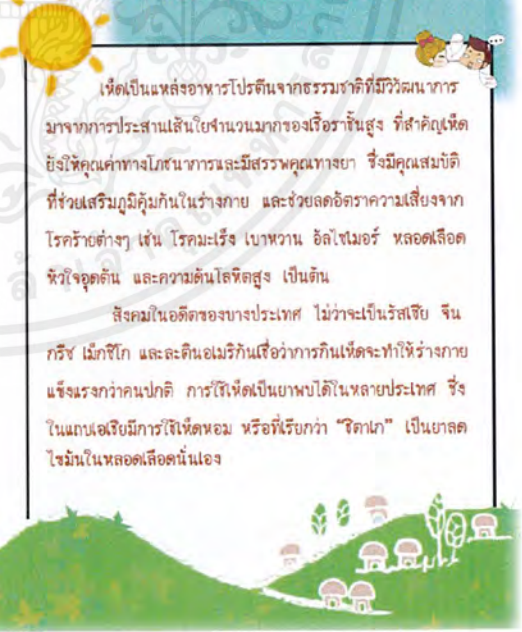
เห็ดโคนที่งอกขึ้นเองตามธรรมชาติ

เห็ดที่เพาะปลูกในโรงเรือน

ตอน : เห็ดมีประโยชน์

เห็ดเป็นแหล่งอาหารโปรตีนจากธรรมชาติที่มีวิวัฒนาการมาจากการประสานเส้นใยจำนวนมากของเชื้อราชั้นสูง ที่สำคัญเห็ดยังให้คุณค่าทางโภชนาการและมีสรรพคุณทางยา ซึ่งมีคุณสมบัติที่ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันในร่างกาย และช่วยลดอัตราความเสี่ยงจากโรคร้ายต่างๆ เช่น โรคเบาหวาน อัลไซเมอร์ หลอดเลือดหัวใจอุดตัน และความดันโลหิตสูง เป็นต้น

สังคมในอดีตของบางประเทศ ไม่ว่าจะเป็นรัสเซีย จีน กรีซ เม็กซิโก และละตินอเมริกาเชื่อว่าหากกินเห็ดจะทำให้ร่างกายแข็งแรงกว่าคนปกติ การกินเห็ดเป็นยาพบได้ในหลายประเทศ ซึ่งในแถบเอเชียมีการใช้เห็ดหอม หรือที่เรียกว่า "ชิตาเกะ" เป็นยาลดไขมันในหลอดเลือดนั่นเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์เห็ดเล็กเห็ดน้อย

เป็นเห็ดประดับ...เห็ดบางชนิดสามารถนำมาประดับตกแต่งได้อย่างสวยงามไม่แพ้ดอกไม้ประดับทั่วๆ ไปเลย เช่น เห็ดหลินจือ เป็นต้น

เป็นยารักษาโรค...หรือเป็นสมุนไพรนั่นเอง ได้แก่ เห็ดหอม เห็ดหูหนูขาว เห็ดเข็มทอง เป็นต้น

เป็นอาหาร...เห็ดสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลากหลายชนิด ทั้งต้ม ผัด แกง ทอด ไม่ว่าจะเมนูไหนก็เห็ดเป็นส่วนประกอบแล้วนั้น รับรองได้ว่าอร่อยและมีประโยชน์ต่อสุขภาพแน่นอน

ตอน : 10 ชนิดที่กินได้

เห็ดเข็มทอง

ชื่อสามัญ : Golden Needle Mushroom
ชื่ออื่น : Enokitake Needle Mushroom เห็ดเข็มต
ถิ่นกำเนิด : พบขึ้นทั่วไปในเขตหนาว เช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น อเมริกา และออสเตรเลีย
ฤดูกาล : เห็ดเข็มทองตามธรรมชาติชอบขึ้นกับไม้ที่ตายแล้ว ออกดอกในช่วงฤดูหนาว
สรรพคุณทางยา : กินเห็ดเข็มทองเป็นประจำจะช่วยรักษาโรคตับ โรคกระเพาะอาหาร และโรคลำไส้อักเสบเรื้อรัง

เห็ดนางฟ้า

ชื่อสามัญ : Sarjar-caju Mushroom
ชื่ออื่น : เห็ดแขก
ถิ่นกำเนิด : แถบเทือกเขาหิมาลัยประเทศอินเดีย
ฤดูกาล : เห็ดนางฟ้าเจริญเติบโตได้ดีในช่วงหน้าร้อนประมาณเดือนเมษายน
สรรพคุณทางยา : ช่วยป้องกันโรคมะเร็ง และช่วยลดไขมันในเส้นเลือด

เห็ดหอม

ชื่อสามัญ : Shiitake Mushroom
ชื่ออื่น : ญี่ปุ่นเรียกว่า โฮตาคะ เกาหลีเรียกว่า โบโกะ จีนเรียกว่า เสียวโกะ ภูฏานเรียกว่า จีจิ-ซามู อังกฤษเรียกว่า Black Mushroom หรือ เห็ดดำ
ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซียและไต้หวัน
ฤดูกาล : ออกดอกตลอดปีแต่จะให้ผลผลิตดีในช่วงฤดูหนาว
สรรพคุณทางยา : คนจีนใช้เห็ดหอมเป็นยาอายุวัฒนะแก้โรคหัวใจ ช่วยกระตุ้นการทำงานของเซลล์ในระบบภูมิคุ้มกันให้มีประสิทธิภาพ ป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจตีบและป้องกันโรคมะเร็ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เห็ดหูหนูดำ เห็ดหูหนูขาว

ชื่อสามัญ : เห็ดหูหนูดำ (Jew's Ear Mushroom)

เห็ดหูหนูขาว (White Jelly Fungus)

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ฤดูกาล : ทุกฤดูกาล

สรรพคุณทางยา : เห็ดหูหนูขาวจีนถือว่าเป็นยาอายุวัฒนะอีกชนิดหนึ่ง ช่วยบำรุงร่างกาย ปราบปราม ปาปัด อาการอ่อนเพลีย ไอมีเสมหะ แก้ร้อนในได้เป็นอย่างดี

เห็ดฟาง

ชื่อสามัญ : Straw Mushroom

ชื่ออื่น : เห็ดบัว ภาคอีสานเรียกว่า เห็ดเฟียง

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ฤดูกาล : สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี

สรรพคุณทางยา : ช่วยป้องกันการเติบโตของไวรัสที่ทำให้เกิดไข้หวัดใหญ่ ช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับไขมันในเส้นเลือดและโรคหัวใจได้

เห็ดนางรม

ชื่อสามัญ : เห็ดนางรมขาว เห็ดนางรม

Oyster Mushroom

ถิ่นกำเนิด : อยู่ทางถิ่นประเทศแถบยุโรป

ฤดูกาล : สามารถเพาะปลูกให้เกิดดอกได้ตลอดทั้งปี

สรรพคุณทางยา : ป้องกันรักษาโรคโลหิตจาง มีปริมาณของไขมันน้อยช่วยในการไหลเวียนเลือด และช่วยป้องกันรักษาโรคกระเพาะ

เห็ดหลินจือ

ชื่อสามัญ : เห็ดหลินจือ Ling Zhi Mushroom

ถิ่นกำเนิด : ประเทศจีน

ฤดูกาล : ฤดูฝน

สรรพคุณทางยา : ช่วยลดความดันโลหิตสูง รักษาอาการภูมิแพ้ต่างๆ รักษาโรคหลอดเลือดสมอง แก้อาการหวัด ยับยั้งเซลล์เนื้องอกมะเร็ง แก้ปวดตามข้อ บำรุงร่างกาย บำรุงประสาท ช่วยลดปริมาณน้ำตาลและโคเลสเตอรอล

เห็ดโคน

ชื่อสามัญ : Termit Mushroom

ชื่ออื่น : เห็ดปลวก

ถิ่นกำเนิด : ในประเทศแอฟริกาและทวีปแอฟริกา ในป่า
ไทย พม่า และอินเดีย

ฤดูกาล : ฤดูฝน ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม

สรรพคุณทางยา : เห็ดโคนช่วยเพิ่มเจริญอาหาร แก้ไอ
ละลายเสมหะ น้ำที่สกัดจากเห็ดโคนสามารถยับยั้งเชื้อโรคนาง
รนิลได้ เจ็น เจือโทพอยด์ เป็นต้น

เห็ดเผาะ

ชื่อสามัญ : Barometer Earthstars

ชื่ออื่น : เห็ดถอบ เห็ดเพียง เห็ดหนึ่ง เห็ดดอกดิน

ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย

ฤดูกาล : ต้นฤดูฝนช่วงเดือนพฤษภาคม

แหล่งปลูก : พบได้ตามป่าโปร่งบริเวณพื้นดินใต้โคน

ต้นไม้ที่ปลูกไผ่ ในแถบภาคเหนือและภาคอีสาน

สรรพคุณทางยา : ปรุรูร่างกาย แก้ไข้ใน

เห็ดแชมปิญอง Champignon

ชื่อสามัญ : Champignon Mushroom

ชื่ออื่น : เห็ดกระดุม เห็ดฝรั่ง เห็ดขาว

ถิ่นกำเนิด : ประเทศฝรั่งเศส

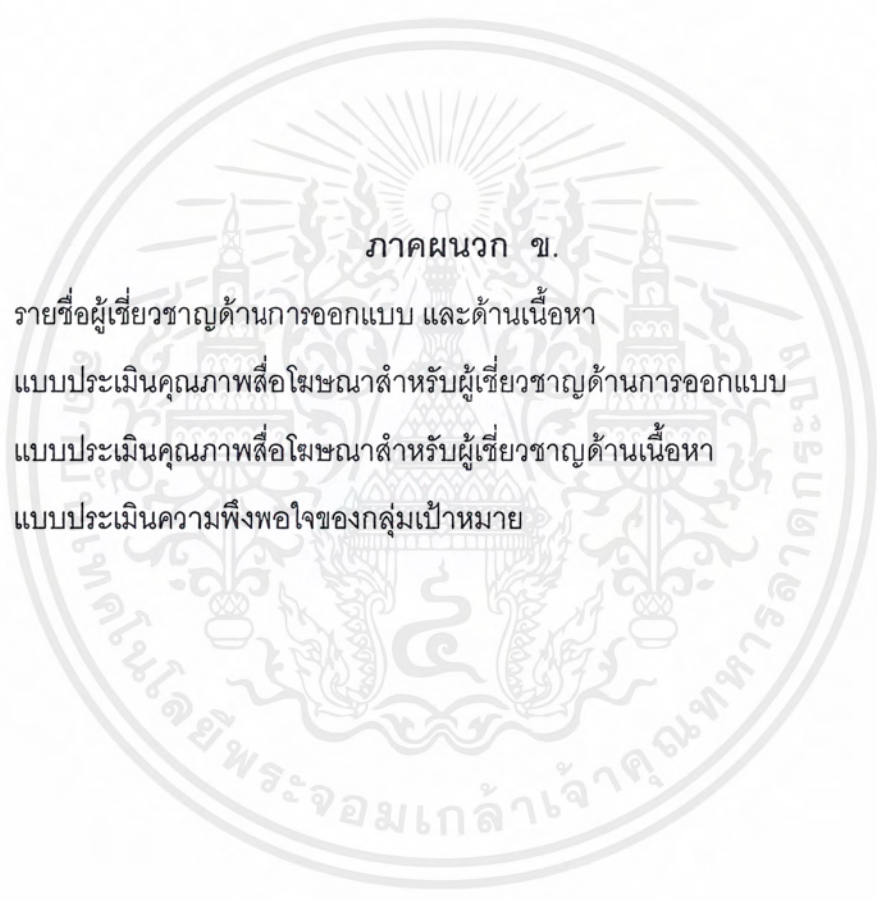
ฤดูกาล : มีขายตามท้องตลาดในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง
เดือนกุมภาพันธ์

สรรพคุณทางยา : เห็ดแชมปิญอง มีสาร Lentinan
ที่สามารถต่อต้านเนื้องอกและมะเร็ง ยับยั้งการเจริญเติบโตของ
เชื้อไวรัส ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค และลดไขมันในเส้นเลือด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และด้านเนื้อหา
- แบบประเมินคุณภาพสื่อโฆษณาสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
- แบบประเมินคุณภาพสื่อโฆษณาสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
- แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ

1. นางสาวปิยะนุช จัปใจนาย อายุ 25 ปี
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี
ตำแหน่ง Graphic Design สำนักพิมพ์ อินเลิฟ
2. นางสาวนิชนันท์ นาไชย อายุ 26 ปี
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี
ตำแหน่ง กองบรรณาธิการ นิตยสารหมอชาวบ้าน
3. นางสาวกฤตติกา ปัทมพันธ์ อายุ 25 ปี
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี
ตำแหน่ง Production Officer บริษัท Burda Thailand จำกัด

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. นางสาวศิริกาญจน์ กาญจนรัตน์สุคติ อายุ 28
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี
ตำแหน่ง ครู โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
2. นางพรประภา แสงหลวง อายุ 30 ปี
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี
ตำแหน่ง ครู โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
3. คุณสร้อยดี ภูกร อายุ 30 ปี
วุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาโท
ตำแหน่ง ครู โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินคุณภาพและความเหมาะสมหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
โครงการผลิตหนังสือทำมือ เรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อผลิตสื่อหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดทั่วไป สำหรับเด็กประถมวัย ที่มีอายุ 7 - 12 ปี ภายในหนังสือเล่ม
เรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย" โดยมีภาพวาดประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาและขยายความของเนื้อหา
กลุ่มเป้าหมาย

เด็กประถมวัยที่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี และผู้ปกครอง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างตามระดับความเหมาะสมของสื่อในแต่ละด้าน

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ประเมินระดับคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ก. การออกแบบและการจัดหน้าของหนังสือ					
1. การออกแบบปกหน้า ปกหลังมีความน่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					
2. ความเหมาะสมในการเลือกใช้นาฬิกาของตัวอักษร					
3. ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบของตัวอักษร					
4. การจัดหน้าง่ายต่อการอ่าน					
5. ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของเนื้อหา					
6. ภาพรวมของการออกแบบและจัดหน้าของหนังสือ "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"					
ประเมินระดับคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ข. การออกแบบภาพประกอบ					
7. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
8. ความเหมาะสมของการวางภาพประกอบในหนังสือ					
ค. ความเหมาะสมของภาพรวม					
9. ความเหมาะสมของหนังสือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเห็ดสำหรับเด็ก					
10. ความเหมาะสมของการออกแบบหนังสือเพื่อเพิ่มความรู้สำหรับเด็ก					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการกรอกแบบประเมิน

นางสาว คัทลียา เมืองมูล

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร)

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินคุณภาพและความเหมาะสมหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
โครงการผลิตหนังสือทำมือ เรื่อง “Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อผลิตสื่อหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดทั่วไป สำหรับเด็กประถมศึกษา ที่มีอายุ 7 - 12 ปี ภายในหนังสือเล่ม เรื่อง “Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย” โดยมีภาพวาดประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาและขยายความของเนื้อหา

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กประถมวัยที่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี และผู้ปกครอง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างตามระดับความเหมาะสมของสื่อในแต่ละด้าน

5 = มากที่สุด

4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ประเมินระดับคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ความน่าสนใจของเนื้อหา					
2. ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์					
3. ความเหมาะสมของเนื้อหาต่อกับกลุ่มเป้าหมาย					
4. ความถูกต้องของเนื้อหา					
5. ความทันสมัยของเนื้อหา					
6. ปริมาณของเนื้อหา					
7. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา					
8. ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา					
9. ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อหา					
10. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการกรอกแบบประเมิน

นางสาว คัทลียา เมืองมูล

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร)

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความเหมาะสมของหนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมาย
โครงการผลิตหนังสือทำมือ เรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อผลิตสื่อหนังสือทำมือนำเสนอเรื่องราวของเห็ดทั่วไป สำหรับเด็กประถมวัย ที่มีอายุ 7 - 12 ปี ภายในหนังสือเล่ม เรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย" โดยมีภาพวาดประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาและขยายความของเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย

เด็กประถมวัยที่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี และผู้ปกครอง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างตามระดับความเหมาะสมของสื่อในแต่ละด้าน

5 = มากที่สุด

4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษา..... อาชีพ/ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน/โรงเรียน

ประเมินระดับคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. หนังสือมีความน่าสนใจ					
2. รูปแบบของหนังสือมีสีสันสะดุดตา					
3. ความสวยงามของภาพประกอบ					
4. การสื่อความหมายของภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
5. การลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจง่าย					
6. รูปแบบ ขนาด สีของตัวอักษรมีความชัดเจนและอ่านง่าย					
7. ความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำเสนอ					
8. จากการอ่านทำให้มีความรู้ในเรื่องราวของเห็ดมากขึ้น					
9. ความเหมาะสมโดยรวมของหนังสือเรื่อง "Little mushroom เห็ดเล็กเห็ดน้อย"					
10. ความประทับใจในการอ่านหนังสือทำมือ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการกรอกแบบประเมิน

นางสาว คัทลียา เมืองมูล

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร)

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล	คัทลียา เมืองมูล
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 24 เดือนธันวาคม พ.ศ.2532
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเชียงคำ ต.เวียง อ.เชียงคำ จังหวัดพะเยา ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อรุ่งริน พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า พ.ศ. 2545 - 2550 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์เกษตร) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ.2551 - 2554

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้